ԺԱ. ՏԱՐԻ 3014 ԹՈՒԱԿԱՆ, ՀԱՅՈՑ 15 ՄԵՀԵԿԱՆ 1346 21 ՓԵՏՐՎԱՐ 1894 27 ՇԱՊԱՆ 1311 ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ

ՆԱՄԱԿԵՐԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՆՁ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐՇԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Գալաթիա, Կ. Պոլիս

درعليه ده غلطه ده آره‌وك غزه‌سی اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐՇԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
քաղաքական եւ ազգային

20 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար	Տարեկան դրամեկան արժէք	150
» »	Վեցամսեայ » »	75
» »	Եռամսեայ » »	40
Դուռ երկիրներէ	Տարեկան ժրանմ	56
» »	Վեցամսեայ »	28
Ընդհանուր թերթի վրայ Մասնաւոր տպագր.	Տարեկան Օսմ. Ոսկի	2
Հրատարակչական թղթատարի ծախքը միօրինակ	Դրուշ	50

Խմբագրութիւնս ուղղուած. նամակ կամ այլ գրութիւն եւ չի տրուիր։

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, ՓԵՏՐ. 21/5 ՄԱՐՏ, 1894

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

Պ. ԵԼԱՏՄԱՆԻ ՀՐԱՅԱՐԱԿԱՆ ԱՌԹԻՒ

ՎԻՃԱԿ ՆԵՐՔԻՆ ԳՈՐՇՈՅ ԱՆԳԼԻՈՅ ՄԷՋ

Աբէ-Եալի շաբաթ աւուր թուով հրատարակուած հեռագրին նայելով, այս անգամ վերջնական է Պ. Կլատսդոնի հրաժարման լուրն։ Այս դէպքին Անգլիոյ համար կարեւորութեան ասոյնանը բացատրելու պէտք չկայ։ Բայց կ'արժէ այն աւելի ակնարկ մը նետել անգլիական գործոյ նորագոյն վիճակին վրայ։ Սխալ է այն կարծիքը թէ Պ. Կլատսդոն ծերութեան պատճառաւ միայն կը հրաժարի։ Տարի մը յառաջ ալ գիտեր թէ 85 տարիներ բոլորած ծերունի մը այնքան ադէկ չի տեսներ և չի լսեր։ Բայց պահպանողական և միութենական միացեալ կուսակցութիւնը կարծուածէն աւելի ուժգնապէս դէմ դրին կլատսդոնեան ծրագիրներուն։ Կլատսդոնեան նախարարութեան կազմութենէն ի վեր իւր ներկայած կարեւոր ծրագիրներն ոչ մին կրցաւ վերջնապէս քուէարկուիլ։ Ամէն խնդիր նորէն պիտի ծեծուի մի քանի օրէն բացուելիք նոր նստաշրջանին մէջ, և ծերունի վարչապետը կը զգայ թէ իւր ֆիզիքական այժեր չեն բաւեր այս նորանոր մաքառումներու։ Արդէն, կռիւը միայն պաշտօնական ընդդիմադիրներուն հետ չէ։ Կլատսդոնեան կուսակցութեան մէջ իսկ արմատական զօրեղ տարր մը կայ, Պ. Լապուշէրի տնօրէնութեան ներքեւ, որ ծայրայեղ միջոցներու կը մղէ նախարարութիւնն, և ի դերեւ կը հանէ նախարարական կուսակցութեան չափաւոր մասին դիտողութիւններն, որ Լորտերուն հետ գէթ երկրորդական կէտերու վրայ համաձայնութեան գալ կը յանձնարարէ։ Այս ներքին և արտաքին վէճերը և պառակտումներ ենթադրուածէն աւելի շուտ ճանձրացուցած և վհատեցուցած են զՊ. Կլատսդոն։ Մարդկորէն, հասկնալի է Պ. Կլատսդոնի հրաժարականն։ Եւ թէպէտ ժամանակէ մ'ի վեր կը գուշակուէր թէ այս որոշման կրնայ յանգիլ, մեծ հարուած մը տրուած կ'ըլլայ ազատական կուսակցութեան։ Համեմատապէս մեծ պիտի ըլլայ ընդդիմադիր կուսակցութեանց ուրախութիւնը։ Պ. Կլատսդոնի անունը միայն քանիսս յաղթանակներ տանել տուած էր ազատական կուսակցութեան։ Թէպէտ ամենէն աւելի Անգլիոյ մէջ է որ դաղափարները կը տիրապետեն և ոչ թէ այս կամ այն կուսակցութեան ներկայացուցիչները, բայց ինչպէս երբեմն Բիդ, Ռոպերդ Բիլ, Բալֆերդը կամ Պիքընսֆիլտ վերջին տարիներս, ամենէն ալ աւելի, Կլատսդոնի անունն անձնական մեծ նշանակութիւն մ'ունեցած էր, և ընտրող դասակարգն անոր անուան վստահելով քուէներ տուած էր։ Այս ոյժ մէջտեղէն կը վերնայ նոյն օրն ուր ծերունին հրապարակային գործէ կը քաշուի և նորէն կը թաղուի Հոմերոսի Իլիականին կամ Տէօլլինկէրի Թզթակցութեանց մէջ։ Իւր կուսակցութեան մէջ չկայ մէկն իւր տեղը բռնելու կարող։ Սըր Ուիլիըմ Հարքորդ, արդի եկեղեցական նախարարն, հաւանական յաջորդ մ'է։ Մեծ փորձառութեան տէր, քաջ վիճաբանող, լաւ վարչագէտ, զուարթ խօսող, ոյժգիտ հեգնող, պահպանողական և միութենական կուսակցութեանց ամենէն քաջ տրիբունները դէմ մրցելու կարող մէկն է Սըր Ուիլիըմ։ Բայց Կլատսդոն մը չէ։ Փիլիսոփայի մը չափ հմուտ, ինքն ալ փիլիսոփայ, քաջ դրագէտ, լուրջ առեղծաւոր, խորունկ համոզմանց տէր, անկեղծապէս տոգորուած ժողովրդական ոգւով, երեւելի նախարար մ'է Պ. Ճոն Մորլի, Իռլանդայի «քարտուղարն», ալ բաղուկն Պ. Կլատսդոնի։ Բայց վերջապէս ալ բաղուկը ամբողջ մարմնոյն տեղը չի կրնար գալել։ Կայ Լորտ Ռոզպերի, իւր ազնուապետական տիտղոսին հակառակ նոր մարդ, ազատական կուսակցութեան պատուաբեր ներկայացուցիչներէն մին, բայց քանի որ բնական իրաւամբ Լորտերու ժողովոյն անդամ է, արմատականը ոչ կ'ուզեն մաքառիլ Լորտերուժողովոյն դոյութեան դէմ իսկ, այնքան փափաքող չեն իրենց նախարարապետը Լորտերու ժողովոյն մէջ դնել։ Չի վայրեր որ նախարարապետ մը միշտ փոքրամասնութեան մէջ բազմի, և Ազատականը դատապարտեալ են միշտ փոքրամասնութիւն մ'ըլլալու Լորտերու ժողովոյն մէջ։ (*)

* *

ԵՐԵՔ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

Դրնսաւոր երեք ծրագրի վրայ Երեսփոխանաց ժողովն և Լորտերու ժողովն անհամաձայնութիւն գտնուեցան, և այս երեք ծրագիրը կլատսդոնեան դատանքին ամենէն էական տարերքն էին։ Իռլանդական ծրագրին վրայ երկարաբանել պէտք չէ։ Ժամանակին շատ խօսուած է։ Ագոր սկզբունքն անգամ մը ժեցին Լորտերն, և կատաւարութիւնը մի կողմ դրաւ ծրագիրը, կամ՝ նոր նստաշրջանի մը մէջ վերստին ներկայելու համար Երեսփոխանաց ժողովոյ, և կամ՝ Երեսփոխանութեան լուծումն տալ՝ ընտրողաց վերջնական քուէին ներկայացնելու համար։ Գործարաններու վրայ օրէնքը գործաւոր դասուն ներկայ վիճակն և ապագայն բարւոքելու համար շատ մը տրամադրութիւններ կը պարունակէր։ Գործաւորներուն ծառայութիւն մ'ընելով անոնց քուէն շահելու համար, նախարարութեան ամենէն աւելի յոյս դրած ծրագիրն էր։ Բայց Լորտերը կարգ մը փոփոխումներ առաջարկեցին, կամ՝ դրամատէր և գործատէր դասը պաշտպանելու նպատակաւ, և կամ այն սակնակալութեամբ որ գործաւորները չափէն աւելի ենթակայ չըլլան իրենց արհեստական մասնիներուն, որք ուրեք ուրեք ճշմարիտ ապրեցողութեան տէր են՝ իրենց յատուկ պայմաններով և հաւաքական ղղջումներով։ Վերջին տրամադրութիւնն որոյ վրայ երեսփոխանական մեծամասնութիւնը Լորտական մեծամասնութեան հետ վէճի բռնուեցաւ՝ այս էր.—Ծրագրին մէջ յօդուած մը կայ թէ արիածներու, հիւանդութեան, ծերութեան, անկարութեան դէմ գործաւորներն ապահովող տրամադրութիւնք պարտաւորիչ են անխտիր ամէն գործատէրերու և գործարաններու համար։ Լորտերու ժողովն առաջարկեց փոփոխել յօդուածն այն կերպիւ որ գործաւորայ համար ապահովութեան մասուկ հատատած գործատէրը վերծ ըլլան օրէնքին տրամադրութենէն, և այնպիսի գործատէրոյ քով մնող գործաւորք ազատ ըլլան իրենց պայմանագրութեամբ յայտնելու թէ «կը հրաժարին օրէնքով իրենց համար ընծայուած ապահովութիւններէն»։ Ազատականք պատասխանեցին որ եթէ օրէնքին պարտաւորիչ և անխտրական հանգամանքն այս կերպիւ դրուի, օրէնքին հոգին կերթայ, և գործատէրը, դրամի ոյժով, միշտ անուղղակի միջոց մը կը գտնէ օրէնքին տրամադրութիւններէն դերծ մնալու և գործաւորներն ըստ հաճոյս գործածելու։

Երրորդ ծրագիրը թաղցիներուն, դաւառացիներուն, գիւղացիներուն իրաւունք կուտայ տեսակ մը «թաղական խորհուրդ» ընտրելու և իրենց տեղային հատուածութիւններն ուղղակէս իրենք կառավարելու, որք հիմա պետական վարչութենց, միաբանութենց կամ անհատական դերդաստանաց ձեռամբ կը մատակարարին։

Ապքատախնամ մարմինք, հիւանդանոցք, եկեղեցիք, դպրոցք, այս մարմնոց հոգողութեան պիտի ենթարկին, որք նաև իրաւունք պիտի ունենան հողեր գնելու և գործաւորայ համար բնակարան շինելու, կամ աղքատ գիւղացւոյ բաշխելու, որպէս զի միակին և քիչ քիչ տէր ըլլան։ Հաղարաւոր այսպիսի ընտրական մարմիններով պիտի օժտուէին Անգլիա և Կալէս, իրայնդոլոյ Իռլանդա, որոնց համար օրէնք դնելը նախարարութեան կողմէ վերապահուած էր հաստատելի կեդրոնական մարմնոյն, և Ամ՝ վտիտ, որ իրեն յատուկ օրէնքներ ունի այս մասին։

Այս ծրագրով ալ նախարարութիւնը կը յուսար մանաւանդ գեղացի տարրին քուէները շահիլ։ Բայց Լորտերու ժողովը շատ փոքր գիւղերու կամ գիւղախմբերու համար այսպիսի խորհուրդներ ընտրելու իրաւունքը ղլանալով և հաստատելի մարմիններն արդէն գոյութիւն ունեցող ուրիշ մարմիններուն (Դաւառային խորհուրդներու) հսկողութեան ենթարկելով, ինչպէս նաև հոգ դնելու և գիւղացւոյ բաշխելու ձեւերը կրճատելով, այնքան սեղմեց ծրագիրն որ թէպէտ չափաւոր կլատսդոնեանք ըսին թէ կարելի է այս ծրագրին վրայ համաձայնիլ Լորտերուն հետ, բայց յաւանգացած մասը կը պահանջէ ծրագիրն ալ թաղուիլ և երկրին կոչում ընելով թէ «Լորտերը պատճառ եղան ինճանդելու կառավարութեան երեք կարեւորագոյն ծրագրերը»։

* *

ԼՈՐՏԵՐՈՒ ԺՈՂՈՎՆ

Եւ երբք, Կլատսդոնեանց մէջ թէեւ մաս մը անմիջական կերպիւ այս ծրագրերու գործադրման հոգածու է, ուրիշ մաս մը աւելի հիմնական վերակազմութիւն մը կ'ուզէ, և տարբ ալ միջոց կը համարի նախ և առաջ Լորտերու ժողովը մէջտեղէն վերցնել, և կամ լոկ ընտրական մարմին մ'ընել, Ֆրանսայի Սենատոյին պէս։ Բայց Անգլիացւոց ազնուականութիւնն, իւր խելքով, ճարտար գործունէութեամբ, ժողովրդային ձեռնարկներով և վարչական ու քաղաքագիտական կրթողութեամբք, ինչպէս և բանակի և նաւատորմին մէջ իւր քաջասիրտ ծառայութեամբք, եւ ոսկեան օ և է երկրի ազնուականութեան հետ կը բնայ ի կրնա գալ և գերազանց հանգիսանալ։ Լորտերու ժողովը, տեսակէն մէջ մէկ հատիկ մարմին, տակաւին մեծ ոյժ է Անգլիացւոց համար, և զանիկա տապալելը միտքէն անցուցնել անգամ ներելի չէ նախարարութեան մը համար որ հարիւր 30—35 քուէի մեծամասնութիւն կը վայելէ Երեսփ. ժողովոյ մէջ։ Մի՛տքերն այն աստիճան բաժնուած են որ տակաւին յայտնի չէ թէ նախարարական երեք դիտաւոր ծրագրերուն վրայ երկրին մեծամասնութիւնը Պ. Կլատսդոնի իրաւունք պիտի տայ թէ Լորտերու ժողովոյն։ Երբ հանրային կարծիքն այս վիճակի մէջ է, ինչպէս կարելի է յուսալ որ արդէն իսկ երկրին մէջ մեծամասնութիւն մը կազմուած ըլլայ հակառակ Լորտերու ժողովոյն։ Բայց կան Արմատականներ որք կը մղեն զՊ. Կլատսդոն նոյն իսկ Լորտերու ժողովոյն դէմ պայքար մղելու, և ծերունի վարչապետն, այսքան մեծ և ծանր ձեռնարկներու անընդունակ զգալով իւր անձ, որոշած է աւելի երեսասարդներու թողուլ իւր սկսած գործոյ շարունակութիւնը։

ԱՆԳԼԻԱՅԻՆ ՆՈՒԷՐ ԳԸ

Անգլիացւոց համար ամենէն սիրելի հասատատութիւններէն մին է Ուէսթմինդրի Աբբայարան կոչուած եկեղեցին, որուն մէջ կան զանազան դիւցով ու ձեւով յիշատակարաններ ամենէն անուանի Անգլիացիներու, որք իրենց աղգին ծառայած են եկեղեցական, դրական, գիտական, քաղաքական, զինուորական, ծովային և այլ ասպարէզներու վրայ։ Բայց դարերու ընթացքին մէջ այս պատմական չենք նեղ գալ սկսած է, ամեն տրամադրելի վայրեր յիշատակարաններով գրաւուած ըլլալուն համար։ Ժամանակէ մ'ի վեր կը խորհուի յաւելուած մ'ընել։

Եւ ահա ունեւոր Անգլիացի մը, Պ. Եդիս Թոմբրն, նամակ մ'ուղղելով հանրային շինութեանց նախարարին, ծանոյց թէ 38,000 անգլ. ոսկի կուտայ՝ արուեստագէտի մը ձեռքով ծրագրուած նոր մատուռ մը շինուելու համար, իբրեւ շարունակութիւն Աբբայարանին, բաւական ընդարձակ միջոցի մը վրայ, ուր հեղինեալ նոր յիշատակարանք կրնան կառուցուիլ անգլիական ցեղի այն զաւակներուն համար որք օգտակար ըլլան կարեւոր ծառայութեամբք։ 38,000 ոսկի միայն չենքին կառուցման պիտի գործածուի։ Հողը պիտի գնուի Աբբայարանի մատուռէն կամ պետական նպաստով, կամ ուրիշ միջոցներով։ Հողին վրայ հիմա խոշոր տուներ կան որք պիտի գնուին և վար առնուին։ Բայց հոգն եկեղեցականին ըլլալուն համար, այն միաբանուելն որոն ստացուածքն է կը յօժարի կէս գինով տալ, որպէս զի Աբբայարանին քով տուներ չդնուին և չենքն հրաշեղի դէմ աւելի ապահով ըլլայ և աւելի ազատ երեւի դիտողներուն։ Պ. Թոմբրն մէկ խօսքով 38 000 ոսկի տուած ժամանակ այս պայմանները միայն կը դնէ։—Ա. Նոր մատուռը զատ չենք մը չըլլայ, այլ հին Աբբայարանին մասը կազմէ։ Բ. Մատուռին յարակից տրամադրելի միջոցը գործածուի միայն նոր յիշատակարաններու կառուցման։ Գ. Կարգադրութիւնք ըլլան նոր շէնքը լաւ վիճակի մէջ պահպանելու համար, և յիշատակարաններու կառուցման համար Աբբայարանի վարչութեան կողմէ հողդրամ չառնուի։ Դ. Կառուցանելի յիշատակարաններուն նպատակն ըլլայ փառաւորել այն այրեր կամ կիներ որք նշանաւոր ծառայութիւն մատուցած են Բրիտանական Տէրութեան կամ Անգլիա-Սաքսոն ցեղին, գրականութեան, դիտութեան, գեղարուեստի, քաջաքանութեան կամ բարեգործութեան միջոցաւ։ Ե. Նուիրատուին անունն ընթեռնլի կերպիւ արձանագրուի քարի մը վրայ նոր մատուռին գլխաւոր դռան ներսի կողմն մատ տեղ մը։— Նուիրատուն 12 ամիս միջոց կուտայ կառավարութեան՝ իւր առաջարկին ընդունելութիւնն որոշելու համար։ Կառավարութեան կողմէ հանրային շինութեանց նախարարը փութայ շնորհակալութիւն յայտնել, և ծանոյց թէ այսպիսի պատմական յիշատակարանի մը նկատմամբ արուելիք որոշման պատասխանատուութիւնն ոչ մէկ վարչութիւն տանձնել չհամարձակելով, խորհրդարանին ծրագիր մը մատուցուելէ ետքը միայն պիտի արուի վերջնական պատասխանը թէ յիշուած ձեւով մատուռ մը պէտք է շինուի և 38,000 ոսկին պէտք է ընդունուի թէ ոչ։

Ո՞րն է ամենէն զարմանալին։ Մատուռի մը շինութեան համար 38,000 ոսկւոյ գումարի մը նուիրուիլը, թէ այն նուիրին անմիջապէս չընդունուիլն։

Այս մասնաւոր հանգերձ, Լոնտոնի լրագրերը միահամուռ կը գովեն անգլ. նուիրատուին վեհանձնութիւնը։

ՀԱՅՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ՎՃԻՌ

ԱՄՈՒՍՈՒՆՈՒԹԵԱՆ ԼՈՒԾՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

Կը յիշեն ոմանք թէ, իբր եօթն տարի առաջ, Հայ բժիշկի մը կինն, ամուսնութենէն մի քանի շաբաթ ետքը, բաժնուած էր ամուսնէն, և ուրիշի մը առնը բնակիլ սկսած էր զոր արդէն կը ճանչէ եղեր։ Այրը քանիցս դիմումներ բրած էր՝ կինն օրինաւորութեան շուքին մէջ մտցնելու համար։ Բայց անհատական և պաշտօնական ձեռնարկներնը ի դերեւ եկած էին։ Պատրիարքարանը չէր յաջողած խնդիրը լուծել։ Երիտասարդայն արտօնութիւն խնդրած էր երկրորդ ամուսնութեան, որ զլացուած էր ըստ աւանդական պատասխանին։

Մարդը սակայն չէր յուսացած։ Խընդիրը մանրամասն յիշատակագրով մը ներկայած էր Հայրապետական վճռոյն։

Երկար սպասումէ մը ետքը, պատասխանն եօթնեկիս մէջ հասած է։ Հայրապետը կը ծանուցանէ թէ խնդիրն ամենայն պարագայիւք ենթարկուած է Սինոդին, և այժմ, իւրով Հայրապետական իշխանութեամբ, ի՝ թոյլ տայ երկրորդ անգամ ամուսնանալու, եւ կը դրդապրդի կինը Ս. Պատրիարքին օրինաբերեն ցնծանս դարձ մաղալ, ինչպես դիպուածոյ, և պարտաւոր ամուսնութեան լուծման։

Այս բացառիկ տնօրէնութիւն քաջարձակապէս արդար է, և տարակոյս չունինք թէ նմանօրինակ պարագայից մէջ նոյն ճշդութեամբ ի կիր պիտի առնուի, գործադրմամբ հայրապետական իշխանութեան։

ԾՐԱԳԻՐ

ԹԵՄՈՐԵԻՑ ԵՒ ՎԱՆՈՐԵԻՑ ՎՐԱՑ

Ա.

Աբէ-Եալի շաբաթ աւուր թուով ծանուցինք թէ Խառն ժողովն առաջիկայ նստին մէջ առաջնորդութեանց ծրագիր մ'ի նկատ պիտի առնու։ Ինչպէս կը յիշեն մեր ընթերցողք, այս ծրագիր նոր բան մը չէ։ Երեք կամ չորս տարի առաջ, յաջորդաբար Աբէ-Եալի քանի մը թիւերով, ծանօթացուցինք Թեմերէից և վանորէից մանրամասն ծրագիր մը, Պատրիարքարանի մէջ պատրաստուած, որով Պատրիարքարանի Օրէնքին ինչ ինչ հիմնական տրամադրութիւնք կը փոփոխեն։ Աւելի առաջ, Տ. Յարութիւն Պատրիարքի օրով ալ, նոյն մտօք ծրագիր մը պատրաստուած էր, բայց եր չէր ունեցած այն ժողովոյ մէջ ուր տարուած էր։ Իսկ եռքի ծրագիրն, արդի Պատրիարքին օրով, պակ մը քննուելէ ետքը, կարգ մը բարեփոխումներ առաջարկեցան, և խնդիր է թէ Խառն ժողովոյ մատուցուած ծրագրին մէջ ո՛ր տարիճան ի նկատ առնուած են այն բարեփոխումնք։ Որչափ կը յիշենք, հիմնական գաղափարը սա է.—

Թէպէտ Պատրիարքարանի Օրէնքն առաջնորդաց ընտրութեան իրաւունքը տուած է թեմերուն, բայց ընտրութեան ձեւակերպութիւնք պարբերաբար փոխուած են։ Պահ մը գաւառներն ինքնին ընտրած են։ Յետոյ, Պատրիարքարանի մէջ ներկայացուած հեռագրերուն, որք ուրեք ուրեք ճշմարիտ ապրեցողութեան տէր են՝ իրենց յատուկ պայմաններով և հաւաքական ղղջումներով։ Վերջին տրամադրութիւնն որոյ վրայ երեսփոխանական մեծամասնութիւնը Լորտական մեծամասնութեան հետ վէճի բռնուեցաւ՝ այս էր.—Ծրագրին մէջ յօդուած մը կայ թէ արիածներու, հիւանդութեան, ծերութեան, անկարութեան դէմ գործաւորներն ապահովող տրամադրութիւնք պարտաւորիչ են անխտիր ամէն գործատէրերու, գործարաններու համար։ Լորտերու ժողովն առաջարկեց փոփոխել յօդուածն այն կերպիւ որ գործաւորայ համար ապահովութեան մասուկ հատատած գործատէրը վերծ ըլլան օրէնքին տրամադրութենէն, և այնպիսի գործատէրոյ քով մնող գործաւորք ազատ ըլլան իրենց պայմանագրութեամբ յայտնելու թէ «կը հրաժարին օրէնքով իրենց համար ընծայուած ապահովութիւններէն»։ Ազատականք պատասխանեցին որ եթէ օրէնքին պարտաւորիչ և անխտրական հանգամանքն այս կերպիւ դրուի, օրէնքին հոգին կերթայ, և գործատէրը, դրամի ոյժով, միշտ անուղղակի միջոց մը կը գտնէ օրէնքին տրամադրութիւններէն դերծ մնալու և գործաւորներն ըստ հաճոյս գործածելու։

Երրորդ ծրագիրը թաղցիներուն, դաւառացիներուն, գիւղացիներուն իրաւունք կուտայ տեսակ մը «թաղական խորհուրդ» ընտրելու և իրենց տեղային հատուածութիւններն ուղղակէս իրենք կառավարելու, որք հիմա պետական վարչութենց, միաբանութենց կամ անհատական դերդաստանաց ձեռամբ կը մատակարարին։

Ապքատախնամ մարմինք, հիւանդանոցք, եկեղեցիք, դպրոցք, այս մարմնոց հսկողութեան պիտի ենթարկին, որք նաև իրաւունք պիտի ունենան հողեր գնելու և գործաւորայ համար բնակարան շինելու, կամ աղքատ գիւղացւոյ բաշխելու, որպէս զի միակին և քիչ քիչ տէր ըլլան։ Հաղարաւոր այսպիսի ընտրական մարմիններով պիտի օժտուէին Անգլիա և Կալէս, իրայնդոլոյ Իռլանդա, որոնց համար օրէնք դնելը նախարարութեան կողմէ վերապահուած էր հաստատելի կեդրոնական մարմնոյն, և Ամ՝ վտիտ, որ իրեն յատուկ օրէնքներ ունի այս մասին։

Այս ծրագրով ալ նախարարութիւնը կը յուսար մանաւանդ գեղացի տարրին քուէները շահիլ։ Բայց Լորտերու ժողովը շատ փոքր գիւղերու կամ գիւղախմբերու համար այսպիսի խորհուրդներ ընտրելու իրաւունքը ղլանալով և հաստատելի մարմիններն արդէն գոյութիւն ունեցող ուրիշ մարմիններուն (Դաւառային խորհուրդներու) հսկողութեան ենթարկելով, ինչպէս նաև հոգ դնելու և գիւղացւոյ բաշխելու ձեւերը կրճատելով, այնքան սեղմեց ծրագիրն որ թէպէտ չափաւոր կլատսդոնեանք ըսին թէ կարելի է այս ծրագրին վրայ համաձայնիլ Լորտերուն հետ, բայց

(*).—«Թայմզ» [28 փետր.] կ'ըսէ թէ Լորտ Ռոզպերի պիտի ըլլայ նոր նախարարապետը՝ Սըր Ուիլ. Հարքորդի Ժողով վարել Երեսփոխանութիւնը։

ԺԻՒԼ ԼԵՌՄԻՆԱ

ԲԱՐԻԶԻ ԳԱՅԼԵՐԸ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

ԿԱՐՄԻՐ ԱՏԵԱՆԸ

Շուտով մը յիշեցունենք ընթերցողին գլխաւոր դիրքերն այս ապրանքին, ուր շատ անգամ մոցուցած ենք զինքն արդէն պատմութեան ընթացքին մէջ։

Ընդունելութեան սրահները կը յանդիպին լայն ու փառաւոր ճեմելիքի մը, որուն ծայրը կը բացուէր գուքսին մասնաւոր խուցը, միջակ մեծութեամբ, ուր մեր ազգն էին արեւելեան քաղաքակրթութենէն փոխառնուած ամէն տեսակ հեսաքրքրական նիւթեր։

Վերջապէս, այս խուցին ետեւը, ընդարձակ ջերմոց մը, պարտէզներուն վրայ նայող տեսակ մը ձմեռնային պարտէզ, հանդիպակաց այն տաղաւարին ուր ժամանակով բնակած էր ժաք։

Տարօրինակ բան. Մարսիալ կը մտէր հիմակ թէ այդ տանը մէջ տառապած էր այնքան, երբ միս մինակ, ձեռնայարկի մը մէջ, իր անձնասպանութիւնը կերկնէր։

Բան մը չէր գուշակած։ Իրեն հետ նոյն տանիքին տակ կը բնակէր իր հօրն ապանիչը, և թագուն բնագդ մը չէր առաջնորդած զինքը։

Քիմիկերը առջեւէն կը քալէր։ Ոստիկաններ դրուած էին այն ճեմելիքին մէջ զոր պահ մը տեսանք լուսաշողող, նրբագծումբի արձագանգներովն առ լի—և որ հիմակ, լռին ու տրտմաթափիր, անսահման գերեզման մը կը թուէր։

Պ. տը Պելէնի ծառաները, ազատ բայց աչքի տակ, անկիւն մը խմբուած, կը խօսէին մեղմ ձայնով։

Պ. Տիւվալ վերջապէս բացաւ գուքսին խուցին դուռը, և երեք բարեկամներէն առաջ անցնելով։

—Մտէք, ըսաւ։

Երբ սեմէն կ'անցնէին, զարմացման և սոսկման աղաղակ մը թռաւ իրենց կուրծքէն։

Շիկագոյն թիկնաթոռի մը վրայ բըռնուած էր Պ. տը Պելէնի մարմինը։

Վեր ցցուած գլուխը վիզին վրայ երեւան կը բերէր բաց վերք մը ուսկից գեռ կը վազէին քանի մը կաթիլ սեւ արիւն որ կը թանձրանար։

Ցետոյ, թիկնաթոռի մը վրայ փռուած էր Սիլվրէլ, գեսի դեղին, աչքերը գոց... բժիշկ մը կար քովը, որ կը ջանար կապել խոշոր ճեղք մը որ վիզն կիսէներ մինչեւ կուրծքին մէջտեղը։ Ցայտնի էր թէ հարուած մը տրուած էր ետեւէն և թէ զենքը՝ նախ կողերուն վրայ սահելէ ետք, խորապէս թափանցած էր մեսերուն մէջ...

—Էյ ուրեմն, տոթոր, հարցուց դատաւորը, յոյս ունի՞ք։

—Վիրաւորը դեռ կը շնչէ, ըսաւ բժիշկը, բայց իր մահուանը կը սպասեմ ամեն վայրկեան։

Այս ըսելով, նորեկներուն կը նայէր։

Ճանչցաւ Պ. տը Պեռնէյը։

—Ա՛հ, սիրելի պաշտօնակից, ըսաւ, ճիշդ ժամանակին կը հասնիք... ուրախ կ'ըլլամ եթէ հաճիք քննել սա դժբախտը։

Մարսիալ եւ Արշիպալ հեռացան։

Առման Սիլվրէլի քով գնաց։

Այս մարդն էր ուրեմն որ գողցած էր իր բոլոր երանութիւնը, այն որ շահագործած էր Պ. տը Մովիլէրի փառասիրութիւնը՝ ստիպելու համար որ Մաթիլտ աղջիկն իրեն տայ. Սիլվրէլն էր հոն գըտնուողը, մահամերձ վիճակի մէջ։

Բայց Առման այն մարդերէն էր որ պարթևներին կը ճանչնան։ Կոչում կ'ըլլար իր գիտութեանը. բժիշկը երեւան կուգար, նոյն իսկ եթէ գիտութիւնը երկարաձգէր այն տանջանքը զոր պատոնին գոյութիւնը կուտար իր կոծոյն։

Ծռեցաւ անշարժ մարմնոյն վրայ, եւ աչքերը վեր առնելով, երկարօրէն քննեց կծկուած բիբերը։

—Մահը մօտ է, ըսաւ։ Վերքը չափեցի՞ք...

—Դաշոյնը—վասն զի երկար ու սուր դաշոյնով մը գտնուած է Պառոնը—թոքին հասեր է... ներքին արիւնհոսումը կը շարունակէ կամաց կամաց... վայրկեանի խնդիր մըն է լոկ...

Տեսակ մը խուլ խորդիւն դուրս ելաւ մահամերձին կուրծքէն։...

—Իսկ սա՞, հարցուց Առման Պիլէնը

—Վերջապէս ոտքի կանգնեցուցինք։

—Շնչերակը խզուեր է մէկ կարուածով. մահը վայրկենական եղեր է։

—Բայց ո՞վ գործեր է այս կրկին ոճիրը, հարցուց Առշիպալ մօտենալով։

—Կարծեմ ոճրագործը ձեռքերնիս է... վասնզի թշուառական մը ձերբակալեցինք որ կը ջանար խոյս տալ... և ջերմցին մէջ պահուած է ընդ հսկողութիւնքս...

—Անո՞ւնը...

—Չեմ գիտեր... բայց ձեզի հոս կանչելուս պատճառը սա է որ անշուշտ կըրնաք օգտակար տեղեկութիւններ տալ դատական իշխանութեան այս երկու զոհերուն կեանքին ու ասոլորութիւններուն վրայ... ասկից զատ, թերեւս կը ճանչնաք մարդասպանը... կամ գէթ այն անձը զոր տեղի ունէմ յանցաւոր ենթադրելու։

Այս ըսելով, քօմիսէրը կանգ մ'ի բացաւ ջերմոցին դուռը, և նշան մը ըրաւ ետքէ գործակալներուն որք հեռացան։

Ամենուն մը վրայ կրած, գլուխը երկու ձեռներուն մէջ, երիտասարդ մը կը գտնուէր հոն, արձանի պէս անշարժ։

Դրան աղմուկէն սարսռաց եւ գլուխը վեր առաւ։

—Ժաք, Շեուլիւ կո՛մսը, գոչեց Առման։

ԺԹ.

ՑԱՆՑԻՆ ՄԷՋ ԲՌՆՈՒԱԾ

Դատաւորները, անմիջապէս լուր առնելով, Պիլէն ազատանը փութացին։

Ասոնք էին հարցաքննիչ դատաւոր մը, Պ. Վառնէյ, որ, թերեւս կը յիշուի, կատարած էր Տիւլուֆէլի հարցաքննութիւնը, և ընդհ. դատախազին մէկ փոխանորդը, որ, ինչպէս պիտի տեսնուի, ըստրովին անծանօթ չէ ընթերցողին։

Օրինական առաջին քննութիւնները շատ տեղեկութիւն չհայթայթեցին։ Ցայտնի էր թէ ոճրին շարժառիթը գողութիւնն էր, վասնզի մեծ անկարգութիւն մը կը տիրէր դուքսին խուցին մէջ։ Մեծագին իրերը գետին նետուած ու ջախջախուած էին, անշուշտ խուզարկութիւնը փութացնելու համար։ Վերջապէս, կամ մը խորտակուած էր և թոզիներ սփռուած էին գետինը։

Առման և միւս բժիշկը կը շարունակէին խնամքներ տալ Սիլվրէլի, որուն հոգեվարքը կ'երկարէր։

Նոյն իսկ կարծես քիչ քիչ նոր ուժ մը կը տանար և կարծես փորձած էր խօսիլ...

Արդէն յայտնի էր թէ ընութեան վերջին ճիգն էր այդ՝ ընդդէմ մահուան։

—Ինչ գիտէք, ըսաւ Պ. Վառնէյ։ Կարելի եղածին չափ կարճ և յստակ ըրէք ձեր վկայութիւնը և զանց առէք անօգուտ պարագաները։

Պ. Պընուա նեղացաւ, բայց ձայն չհանեց։

Արդէն իրական անակնկալի մը ազդեցութեան տակ կը գտնուէր։ Մարսիալի ներկայութիւնը վերին աստիճան կը զարմացուներ զինքը։ Երիտասարդին անհետացումը «գէշ կը հոտէր», ինչպէս շատ անգամ կրկնած էր գիտնցի նպարավաճառին։ Եւ շատ թեթեւ ապշութիւն չէր վերագտնել զայն նմանօրինակ պարագայի մը մէջ, իբր կցորդ քննական մարմնի մը։

(Շարունակ.)

բանէն քաջ ցաւ զրկուած է։ Եւ յետոյ, քաջ ցաւ։ Հիմա կ'ուզուի՝ յանկին տեղ մարդ զրկել։ Այսինքն՝ երբ թեմ մը թափուր մնայ, Պատրիարքական Փոխանորդ մը զրկուի, որ մինչեւ երեք տարի պաշտօնավարէ ՈՐՔԱՄԱՊԷՍ, այլ առաջնորդն համազօր իշխանութեամբ։ Եթէ այս միջոցին թեմականք իրմէ և ինք անոնցմէ գոհ մնան, թեմականաց խնդրանօք Եպիսկոպոս ձեռնադրուի նոյն թեմին վրայ։ Եթէ իր պաշտօնավարութիւն չյաջողի, Պատրիարքարանի կողմէ նոր կանչուի, և տեղն ուրիշ մը զրկուի, նոյն ձեւով և նոյն նպատակաւ։ Թեմին վրայ եպիսկոպոս ձեռնադրուելէն ետքն, առաջնորդը ցկեանս պահուած ըլլայ թեմին հետ, և ծրագրով նշանակած պարագայներուն մէջ միայն կարենայ հեռանալ թեմէն, և իր բացակայութեան միջոցին փոխանորդով մը կառավարէ։—Վանքերն ըստ կարելւոյն միացուին թեմերուն հետ, առաջնորդաց դիրքն առաւել հանդուրժելի ընելու համար։—Առաջնորդին ամսական թոշակ մը կապուի, ընդհանուր տուրք մը հաստատելով ընտանիք գլուխ, և ի հարկին պաշտօնապէս հաւաքելով այս տուրք, ինչպէս կ'ընեն Յոյները գաւառաց մէջ։ Նոյն տուրքէն բաժին մը զրկուի Պատրիարքարան։—Այն եկեղեցականք որք Պատրիարքարանի կողմէ նշանակուած թեմերն երթալ չուզեն, հեռացուին մայրաքաղաքէն և վանք մը զրկուին։

Այս ծրագիրս տեսակի ձեւով տրպռած էր երեք-չորս տարի առաջ, և զանազան մեկնութիւններ անոր մէջ կրնան գտնուիլ։ Առաջարկուած բարեփոխութեան ալ հիմնական սկզբունքն այս էր։—Երբ թեմ մը թափուր մնայ, Պատրիարքարանէն քաջ ցաւ մը զրկուի, ոչ թէ երեք, այլ եօթն ընտրելեաց, և թեմին հեռաւորութեան հաւասար պայմանաժամ մը որոշուի Պատրիարքարանէն, օրինակի համար երկու ամիս, որոյ միջոցին թեմը պարտաւոր ըլլայ իր առաջնորդն ընտրել այն ծանօթ ընտրելեաց մէջէն։ Եթէ չընտրէ, (զի կան թեմեր որոց մեծամասնութիւնք առաջնորդ չեն ուզեր։) Պատրիարքարանն ինք այն եօթն ընտրելեաց մէն իրմէ Պատրիարքական Փոխանորդ զրկէ։ Սա, պահ մը պաշտօն վարելէ ետքն, եթէ յաջողի, եպիսկոպոս ձեռնադրուի, թեմականաց խնդրանօք, ապա թէ ոչ ուրիշ մը առաջնորդ ընտրուի տեղացիներէն, կամ Պատրիարքարանէն վերստին Փոխանորդ մը զրկուի։

Պատճառ ունինք կարծելու թէ Խաւն ժողովոյ մասնաւորապէս ծրագիրն ոչ թէ այս փոփոխեալ վիճակին մէջ է, այլ իր նախնական վիճակին մէջ, որոյ վրայ աւելի ընդարձակ խօսելու առիթ պիտի ունենանք։

ՏՆՕՐԵՆՈՒԹԻՒՆԵՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ ՀՈԳԱԲԱՐՁՈՒԹԵԱՆ

ԱՇԽԱՏՈՒԹԵԱՆՑ ԲԱԺԱՆՈՒՄՆ.— Հոգաբարձութեան ուրբաթ աւուր նստին մէջ, Տ.Թ. Սեղբոսեան էֆ., Տ.Թ. Ստեփան փաշայի խորհրդով առաջարկած էր ալեքսոր-Բեանց Բաշանոմ, որպէս զի (Ա.) Հիւանդանոցի բժշկական մասն յանձնուի բժիշկ հոգաբարձուներու, (Բ.) Մասնակարարական մասը միւս հոգաբարձուներէն մի քանի հոգի, և (Գ.) Եղնտական մասն ալ ուրիշ միքանի հոգաբարձուներու։

Առ այս, ոչբժիշկ հոգաբարձուներու կողմէ պատասխանուած է թէ, այդ «ալեքսոր-ոչ արդէն գործադրուած է ժամանակէ մի վէր», և հետեւապէս, կամուած կան (Ա.) Մասնակարարական ճիւղ, Սթանպուլեան էֆ.ի յանձնեալ, (Բ.) Կալուածոց ճիւղ, յատուկ մասնամասի մը յանձնեալ, (Գ.) Տիկնանց բաժինը, մասնաւոր խնամակալութեան մը յանձնեալ, (Դ.) Որոշած և Աբէ-Էլի մէջ արդէն ծանուցուած է թէ Որբանոցի համար մասնաւոր Հոգաբարձութեան մը կազմութիւնն, և. (Ե.) Բժիշկ հոգաբարձուները վերջնապէս անուանուած ըլլալով, Հիւանդանոցի բժշկական մասն ալ ահա՝ իրենց մասնագիտութեան կը յանձնուի։

ԴԻՏՈՂՈՒԹԻՒՆԵՐ.— Նոյն նստին մէջ, Տ.Թ. Թորգոմեան և Տ.Թ. Սեղբոսեան էֆիէնտիք յայտարարած են թէ իրենց ի Հիւանդանոց այցելութեամբ և հինգ-վեց ժամի քննութեամբ ստուգած են թէ (Ա.) Ցիմարանոցը շատ անձուկ է, և հետեւապէս զուրկ ամենակարեւոր բաժանումներէ, (Բ.) Դեզարանն (հին չէնքն) այնքան մեծ հաստատութեան մը պէտքերուն անբաւական է բացարձակ, (Գ.) Բաշխումներուն վրայ ֆոնդրոյի պակասութիւն կայ, որ դուռ կրնայ բանալ զեղծումներու, (Դ.) Որբերը բեռ մ'եղած են հոգաբարձութեան վրայ, (Ե.) Վերաբերական քանի մը գործոցութիւնք ապահովման օրէնքով չեն եղած, (Զ.) Քանի մը ներքին հիւանդութեանց Խաչքէնեանցն վրայ տրամ պատասխանութիւններ դիտուած են. (օրինակի համար՝ ջրալից «ձախ» կողմատան «աջ» դրուած, և.)

ԲԺՇԿԱՊԵՏԻ ՊԱՇՏՕՆՆ.— Այս պայմանաց մէջ, միահամուռ որոշուած է ընդունիլ արդի բժշկապետին երկու կամ երեք ամիս առաջ տուած հրաժարականը։

Թէ ինչ դրութեամբ պիտի ընտրուի անոր յաջորդը, կամ ներքին հիւանդութեանց բժիշկն և վիրաբոյժն, այդ մասին նոյնքան ծրագրեր կան որքան անդամ կրնայ ունենալ Հիւանդանոցի Հոգաբարձութիւնն, երբ գտնէ իր օրինական ամբողջութիւնն։—Իրեւ նոր վիրաբոյժ, կը խօսուի զուիցերիացի Տր Թ. Լաւոթի վրայ։

ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ ԲԱՂՆԻՔԸ.— Կը լսենք թէ նորաչէն գեղեցիկ բաղնիքին արհեստական մասերն ամբողջացնելու և չէնքը գործածելի վիճակի մէջ դնելու համար, համաձայնութիւն մը գոյանալու վրայ է Հռոմոյ Պապաւոր ճարտարապետ երիտասարդ Ցովսէփ Ագնուոր էֆ.ի հետ, որ անցեալ տարի ստանձնած էր այս շինութիւն, յայտարարելով թէ «կարող է թրքական բաղնիք շինել։»

ԽՆԱՄԱԿԱԼՈՒՀԻՐ.— Տիկնանց խնամակալութիւնն իւր այս շաբթուան նիստը պիտի ընէ իւր անդամուհիներէն Տիկին Երանուհի Ռ. Կիւրիւշկիրտանի տունը։ Խնամակալութեան որոշմամբ, արդէն 500 դրուշ ամսականով մասնաւոր վարժուհի մը բերուած է այն 12 որբուհիներուն համար որք գ'ուսանին Հիւանդանոցին մէջ։

ԸՆՏՐԵԼԻՔ Ի ՀՈԳԱԲԱՐՁՈՒԹԻՒՆ.—Հրաժարեալ երեք հոգաբարձուներուն տեղ, ընտրելի առաջարկուած են Մկրտիչ էֆէնտի Մանուկեան, Պօղոս էֆ. Ասպարճեան, Մարտիրոս էֆ. Ց. Յակոբեան, Վահան էֆ. Մ. Խսաեան և Տիգրան էֆ. Արզրեան։ Պարտիկ էֆ. Կիւլպենկեան չէ հրաժարած, թէև ժամանակ մ'ի վեր բացակայ է Նիստերէն, ընտանեկան ծանօթ պարագայից բերմամբ։

ԱԶԳԱՔԻՆ

ԼՈՒՐԵՐ

Ամանաէն առնուած տեղեկութեանց նայելով՝ Կիլիկիոյ Ամեն. Տ. Մկրտիչ Կաթողիկոսն, որուն համար ըսուած էր թէ հիւանդ է, կատարեալ առողջ է։

Տ. Մկրտիչ Կաթողիկոս, որ Ծնունդի տօներուն Ամանա գտնուած էր, տակաւին այնտեղ կը գտնուի և պիտի մնայ բաւական ատեն։

Դեր. Հայրիկ եպիսկոպոս Դիմաքսեան երէկ առաւօտ Պատարագ մատուցանելով ի Մայր Եկեղեցի, քահանայ ձեռնադրեց երեք տիրացուներ՝ Նորատունկ, Յարութիւն և Տիգրան ուրոնք կոչուեցան Տ. Խորէն, Տ. Ղեւոնդ և Տ. Վարդան։ Այս վերջինն Աղգ. Հիւանդանոցի Որբանոցի դաստիարակներէն ըլլալով, Որբանոցի տաներէն 12ն, Հոգաբարձութեան կարգադրութեամբ, ներկայ գտնուեցան իրենց դաստիարակին քահանայական ձեռնադրութեան։

Մայր եկեղեցւոյ Թաղական խորհրդոյ ընտրութեան համար անցեալ կիրակի քուէարկութիւն կատարուելով, բացարձակ առաւելութիւն ստացած էին

Մանուկ	էֆ.	Արզրեան
Յովհաննէս	»	Մոստիչեան
Մկրտիչ	»	Ուզունեան
Պաղտասար	»	Յակոբեան

Համեմատականի մնացած անուններուն վրայ երէկ քուէարկութիւն կատարուելով, թաղ. խորհրդոյ անդամ ընտրուեցան նուռ.

Խաչիկ	էֆ.	Ազատեան
Գրիգոր	»	Մարգարեան
Գաբրիէլ	»	Փափազեան
Մկրտիչ	»	Գալանոզեան
Յարութիւն	»	Մոստիչեան
Լեւոն	»	Բանիկեան
Եղիազար	»	Մելիքեան
Յարութիւն	»	Նէքէրճեան

Մկրտիչ էֆ. Թօքմաճեան և եղբարք իրենց ջնորհակալութիւնը կը յայտնեն ամեն անոնց որոնք հաճեցան ներկայ գտնուիլ իրենց մօր՝ Տիրին Աննա Թօքմաճեանի յուղարկաւորութեան ու թաղման, և այս տխուր առիթ իրենց ցաւակցական զգացմաց հաւատիքը տուին։

ՅԻՇԵՐԱՆ ՀՈՒՐՔ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ.— Բ. Դրան կայս. Ամէտի դիւանատան քարտուղար տնուանեցաւ Երմոական Նախարարութեան Թղթակցութեանց դիւանին տնօրէնի օգնական Թայեար էֆէնտի։

Բիդլիսպուրկի օսմանեան դեսպանատան խորհրդական անուանեցաւ Լութֆի պէյ, խորհրդական օսմանեան դեսպանատան Թէհրանի։

Թէհրանի օսմանեան դեսպանատան խորհրդական անուանեցաւ Հասիպ էֆէնտի, նախորդ ընդհանուր հիւպատոս Թիֆլիսի։

Մուսուլի նահանգին նախնական դատարանի պատժական ճիւղին նախագահ անուանեցաւ Բէուֆ պէյ, նախորդ նախագահ պատժական ճիւղի նախնական դատարանին Հալէպի, և իրեն յաջորդեց Հասան էֆէնտի, նախորդ նախագահ պատժական ճիւղի նախնական դատարանին Մուսուլի։

Պաղտատի նախնական դատարանին ընդհանուր դատախազի օգնական անուանեցաւ Ահմէտ Նազիֆ էֆէնտի, նախորդ նախագահ պատժական ճիւղի նախնական դատարանին Ուրֆայի։

Ուրֆայի նախնական դատարանին պատժական ճիւղին նախագահ անուանեցաւ Բիւշրի էֆէնտի, նախորդ նախագահ պատժական ճիւղի նախնական դատարանին Տէնիզլիի։ Ասոնցմէ Բիւշրի էֆէնտի, որ հոս կը գտնուի, կատարեց օրինական երդումը, իսկ միւսներուն համար գրուեցաւ նոյն տեղերու կուսակալաց։

Երկրորդ կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ պելճիական դեսպանատան գործակատար Պ. տը Վռիէռի։

Երկրորդ կարգի Շէֆգատթ՝ առաջին սենեկապետ վախճանեալ Օսման պէյի որդւոյն ձեվատ պէյի ա[illegible]կան՝ Վասֆիյէ հանդիսի։

ՀԻԱՆԴՈՒԹԻՒՆ.— (Պուլսոյ Զէյնոյոյ) Փետրուար 18ի ուրբաթ օրուան ժամ 6էն մինչեւ փետրուար 19ի շաբաթ օրուան ժամ 6, մայրաքաղաքիս մէջ քոլերայէ մահացու դէպք պատահած է։ Առաջուան բռնուածներէն դէռ մեռած և դէռ ալ ապաքինած է։

* * *

Փետրուար 19ի շաբաթ օրուան ժամ 6էն մինչեւ փետրուար 20ի կիրակի օրուան ժամ 6, մայրաքաղաքիս մէջ քոլերայէ երեւ դէպքեր պատահած են, որոց երկուքը մահացու։ Առաջուան բռնուածներէն ոչոք մեռած են և դէռ ապաքինած է։

Ի ԿԱՑՍ. ՊԱՀԱՏ.—Մեծ-Եպարքոս Բարձր. ձեվատ փաշա շաբաթ օրը կայս. պալատ երթալով ստացաւ Վեհ. Սուլթանի հրամանները և յետոյ Բ. Դուռը գնաց։

ՐԱՄԱԶԱՆ.— Այս աւուր թուրք լրագրաց մէջ հրատարակեալ Պաշտօնական Յայտարարութիւն մը կը ծանուցանէ թէ Պոլսոյ դատաւորին մէկ որոշմագրոյն համաձայն, արաբական Ներկայ Շապան ամիսը երեքշաբթի օր սկսած ըլլալով, վաղը՝ երեքշաբթի՝ նոյն ամսոյ 25րդ օրն է. ուստի եթէ վաղն իրիկուն լուսնոյ մահիկը տեսնել կարելի չըլլայ, երեսուն օրն ամբողջացած նկատուելով՝ հինգշաբթի օր պիտի սկսի Բամազան ամիսը։ Այս որոշմագիր մատուցուած է Վեհ. Սուլթանին, որ հրամայած է ըստ այնմ հարկ եղածն ի գործ դնել։

ԵԼՄՍԱՅՈՑՑ.— Եղմոական նախարարութեան մէջ կազմեալ յանձնաժողովոյ մը կողմէ պատրաստուած 1310 տարուոյ եղմոացոյցը, որ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին մատուցուած էր, այս օրերս նկատողութեան պիտի առնուի Նախարարաց Խորհրդոյ կողմէ։

ՆՈՐ ԼՐԱԳԻՐ.— Թ-ուէջ լրագրոյ խմբագրապետ Ահմէտ ձեվատ էֆէնտի՝ կայս. Իրատէով արտօնութիւն ստացած է Իֆդամ անուն ամենօրեայ լրագրի մը հրատարակութեանը համար։

ՕՏԱՐ ՊԱՏՈՒԱՆՆԱՆՔ.— Սերպիական կառավարութիւնը Թ-ուէջ պատուանշանի առաջին աստիճանը նուիրած է Պոլսոյ Առեւտրական Սենեկի անդամներէն Եէնիիւնեա Տիմիթրաքի էֆէնտիի։

Ֆրանսական կառավարութիւնը սակի շքադրամ մը նուիրած է Պրուսայի Նահանգին ոստիկան-ղենուորաց հրամանատար Տէրվիշ պէյի։

Կայս. Իրատէ մը արտօնած է այդ պատուանշաններու գործածութիւնը։

ՓՈԽԱՌՈՒԹԻՒՆ.—Մէնդէս կը հաղորդէ թէ ծովային նախարարութիւնը 80,000 ոսկւոյ փոխառութիւն մը կնքելու վրայ է Պ. Պ. Էֆթիմօրլօէ և Զիկմալայէ, Դատրգիւղի շրջենաւերուն հասոյթովը երաշխաւորուած։

ՁԱԲՈՆԻ կայսեր հօրեղբօրորդի Բօմացու իշխանն այսօր մայրաքաղաքս կը ժամանէ իւր յարգանքները մատուցանելու համար յոտս կայսերական գահոյից։

Կայս. Իրատէի մը համաձայն, Խարիճկէի արարողապետի օգնական Ղալիպ պէյ և Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին Թարգման Վէբիլ էֆէնտի յատուկ շրջենաւակով ընդ առաջ պիտի երթան Ճարոնցի իշխանին և բարի գալուստ պիտի մաղթեն։

Բօմացու իշխանն այդ շրջենաւակով ցամաք պիտի ելնէ և անտի պալատական կառքերով ի Բերա Օթել Լոնտոն պիտի երթայ, ուր կայս. Իրատէով յատուկ տեղ մը պատրաստուած է իւրին համար։

Իշխանը կը բերէ ճարտարարուեստ և թանկագին նուէրներ զոր ձարոնի կայսրը զրկած է Վեհ. Սուլթանին մատուցուելու համար։

Բօմացու իշխանն որչափ որ ատ մնայ հիւրընկալ մը պիտի ունենայ և իր տրամադրութեանը տակ պալատական կառքեր պիտի դրուին։ Ցակաւին յայտնի չէ թէ որչափ ատեն հոս պիտի մնայ։

Իշխանը վերջերս Քրօնշթատի նաւարաններն այցելած ըլլալով, Օտեսայի ճամբով հոս կուգայ։ Իշխանը 24 տարեկան է և կը գտնուի ձարոնի նաւային զինուորութեան ասպարէզին մէջ։ Անգլիոյ ու Ֆրանսայի նաւային վարժարանաց մէջ ուսած ըլլալով հմուտ է անգլիերէն ու ֆրանսերէն լեզուաց։ Նաւային սպայութեան աստիճանն առաջին անգամ ընդունած է Ֆրանսայի ծառայութեանը մէջ գտնուած պահուն։ Ծովակալ Թեռվիէի Քրօնշթատի նաւահանգիստը այցելելուն իշխան Բօմացու կը գտնուէր անոր սպայակոյտին մէջ։

ՀԻՆԱԶ.—Զեռնհաս իշխանութիւնը մանրամասն տեղեկագիր մը մատուցած է Վեհ. Սուլթանին՝ ի մասին այն միջոցներուն, որք ձեռք պիտի առնուին թէ՝ Հինազի բնիկ ժողովրդան և թէ ուխտաւորաց անվտանգութիւնն ու առողջական վիճակը ապահովելու համար։ Հոն զրկուելիք բժիշկներն ու դեղագործք ի մօտոյ ճանբայ պիտի ելնեն։

ԱՆՏԱՌԱՑ, հանքաց և երկրագործութեան նախարարութեան որոշմամբ, որ վաւերացած է կայս. Իրատէով, Եւրոպայէն Պ. Բալէնտրը անուն անձ մը բերուած է՝ հմուտ անասնաբուժութեան ու այլ գիտութեանց և սկսած է իր պաշտօնին։

ՏՐԱԳԻԶՈՆի պարսկական ընդհանուր հիւպատոս Բաղի խան շաբաթ օրը մայրաքաղաքս եկաւ։

ԱՄՍԱԹՈՇԱԿ.— Եղմոական նախարարութիւնը շաբաթ օրն սկսաւ մէկ մէկ ամսաթոշակ վճարել կառավարական բոլոր պաշտօնէից։

ԻԶՄԻՐԻ մէջ պատահած քոլերան նրկատմամբ պատրաստուած վիճակագրութեան մը համաձայն՝ ընդ ամենը 717 դէպքեր պատահած են, որոց 547 ը՝ Իզմիրի մէջ, 149 ը՝ Տէնիզլիի, 17՝ Նազլիի և 4ը՝ Մանիսայի ու Գասապի մէջ։ Այդ վարակելոց 208ն ապաքինած և 509ը մեռած են։ Իզմիրի մէջ վարակելոց 102 ն իսլամ են, 15 ը՝ հայ, 119 ը՝ յոյն, 304 ը՝ հրեայ եւ 7 ը՝ կաթոլիկ։

ԱՇՏԱՐԵՆի կուսակալ Հասան Թէֆիկի փաշա անցեալները նահանգին կրթական տընօրէնին հետ Իզմիրի յունաց մետրապոլիտին այցելութիւն տուեր է և յետոյ մետրապոլիտն ալ ի միասին առնելով այցելեր է Վանկելիկի վարժարանն ինչպէսեւ Օմերիոն իգական մասնաւոր վարժարանը։

ՊԱՇՏՕՆԵԻՑ ԴԱՏԱՍՏԱՆ.— Հաքիգաթ կիմանայ թէ Կարնոյ Խնուս գաւառակին Նախ ու Նախնական դատարանին նախագահ Ապտիւլնաֆի էֆէնտի, նոյն դատարանի անդամներէն Թիֆուր էֆէնտի և ընդհանուր դատախազի օգնականին նախորդ ու արդի փոխանորդներն՝ իրենց պաշտօնին մէջ զեղծումներ գործած ըլլալով դատաստանի պիտի ենթարկուին։

ՄԱՀԱՑՈՒՑԱԿ.— Փետրուար 12էն 18, մէկ շաբաթուան միջոցին մայրաքաղաքիս ու արուարձանաց մէջ 310 մահեր պատահած են, որոց 152ն՝ այր և 158ը՝ կին։ Ասոնց 182ն իսլամ են (83 այր, 99 կին) 106ը քրիստոնեայ (57 այր, 49 կին) եւ 22ը հրեայ (12 այր, 10 կին)։

ԹՈՒԶԼԱ նահանգիստը փետրուար 10էն 16, ծովը ճամբով 11 շոգենաւեր և 89 առագաստանաւեր ժամանած են 803 ուղեւորներով և 590 նաւաղներով։ 1406 ուղեւորներ ալ ցամաքի ճամբով։ Ասոնց ամենուն առողջական վիճակը գոհացուցիչ ըլլալով ազատ անցագիր տրուած է իրենց։

ԼԻԲԱՆԱՆՈՒ մէջ վեց աւազակներու և ոստիկան-զինուորաց միջեւ կռիւ մը տեղի ունենալով, աւազակաց երկուքն սպանուեր և միւսները փախեր են։

ԼԻՍԷՆ.— Կրթական նախարարութեան խորհրդոյ անդամ Արիսթօքլէս էֆէնտիին պաշտօն յանձնուած էր մանրամասն քննութիւն մը կատարել Կալաթա-Սէրայի Լիսէին ուսուցման բոլոր ճիւղերուն ու վարչութեան վրայ։ Արիսթօքլէս էֆէնտի ընդարձակ տեղեկագիր մը մատուցած է առ որ անկ է։ Նէօլոյոսի տեղեկութեանց նայելով, կրթական նախարարն ընդունած ըլլալով այդ տեղեկագրի եզրակացութիւնն ներն ի մասին գործադրուելիք բարենորոգմանց, հրաւիրեր է Լիսէի տնօրէն Իսմայիլ պէյը գործադրել զայնս։ Արիսթօքլէս էֆէնտիին պաշտօն յանձնուած է առնոց գործադրութեան հսկել և Լիսէի բարձրագոյն քննիչի պաշտօն կատարել։

Պ. Լա ՖԻՒԱՆԴ, Տնօրէն Օսմ. կայս. Պանքային, Պոլսոյ Ջրի ընկերութեան վարչական խորհրդոյ անդամ ընտրուեր է Պ. Սալոմոն Ֆէրնանտէզի տեղ, որ մեռաւ վերջերս։ Այս կերպով, Պ. Լա Ֆիւանդ անդամակից է մայրաքաղաքիս բոլոր ընկերութեանց վարչութիւններուն։

ԲԱՐԻԶի առողջապահական համաժողովին օսմ. պատուիրակներէն Տոքթ. Համոի պէյ մայրաքաղաքս դարձաւ։

ՀԵԼԼԵՆԱԿԱՆ դեսպանն ու դեսպանուհին յառաջիկայ հինգշաբթի պիտի մեկնին մայրաքաղաքէս ի Ռումանիա։

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ Շէֆպօ անուն մարտանաւը, որ ունի 12 թնդանօթներ և 450 նաւաղ, շաբաթ օրը Իզմիրի նաւահանգիստը ժամաներ է թնդանօթի հարուածներով ողջուներ է օսմանեան բերդն, որ փոխադարձաբար պատասխաներ է։

ԳԵՂԱՐՈՒԻԵՍՏԻՑ վարժարանին աշակերտաց կողմէ պատրաստուած նկարը և այլն այսօրուանէ սկսեալ մինչեւ երեք շաբաթ ի ցոյց պիտի դրուին նոյն վարժարանին մէջ։

ՋՄԵՌ.—Հեռագրական տեղեկութեանց համաձայն՝ Կարնոյ և շրջակայից մէջ առատ ձիւն տեղացած ըլլալով Տրապիզոնի և Կարնոյ մէջեւ հաղորդակցութիւնը դադրած են։ Տեղ տեղ ձիւնը մինչեւ 4—5 մեդր բարձրութեան հասած է։ Լեռներէն ինկած ձիւնի և սառույցի ահագին կոտորներ ձորերն ու ճամբաները գոցեր են, որոց բարձրութիւնը 40—50 մեդրի հասած է։ Մարդու և անասնոց կորուստներ պատահած են։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ.—Փետրուար 17ի գիշերը Մալաթիոյ մէջ երեք անգամ երկրաշարժի ցնցումներ զգացուեր են։ Նոյնպէս Վանայ Մոկս գաւառակին մէջ երկու անգամ։

ԿԵՂՄ ԴՐԱՄ.— Առջի օրը Գարաքէօյի կամուրջէն անցնող թօսրի անուն ատաղձագործ մը մէճիտիէի կնոջ երկուքնոց մը տուած ըլլալով ձերբակալուեցաւ։

ՀԱՃԻ ՀԻՒՍԷՅԻՆ ԷՖԷՆԴԻ, Տնօրէն արմտեաց մեթերանոցին կայս. պալատան, նախընթաց օր մեռաւ յետ երկար հիւանդութեան։

ՃՍՄՃԻՐ անուն այն անձն, որ անցեալ իրիկուն Ֆրնարդլըի մօտ թրամուէյի կառքի մը տակ մնացած էր, առջի օրը մեռաւ իր առած վէրքէն։

ՈՃԻՐԻՐ.— Շաբաթ գիշեր ի կէտիկ-փաշա սրճարանի մը մէջ Լեւոն և Անդրէաս անուն անձիք կռուի բռնուեցան։ Լեւոն Անդրէասի ականջը խածնելով կէսը փրցուց։ Ոստիկանք հասնելով երկուքն ալ ձերբակալեցին։

—Ուրբաթ իրիկուն Պոլսոյ Քիւչիւկ Բազար թաղը սրճարանի մը մէջ Հիւսնի, Վէլի և ուրիշ մէկ քանի մարդեր կռուի բռնուեցան։ Հիւսնի դաշոյնը քաշելով Վէլիի երեսն ու քիթը կտրելէ յետոյ ձախ կողը մխեց։ Նոյն միջոցին Հիւսնի ալ փոքրն վիրաւորուեցաւ։ Ոստիկանք հասնելով վիրաւորեալները դեղարան մը տարին, ուր հարկ եղած դարմանները տրուեցան։ Վէլիի կեանքը վտանգի մէջ է։

—Շաբաթ գիշեր ի Գասրմ Փաշա Նէքօյլի անուն վաղեմի չարագործ մը դաշոյնով ծանրապէս վիրաւորեց իր արհեստակիցներէն Մօրմանս անուն հրեան և քիչ յետոյ ձերբակալուեցաւ։

ԾԵՌԱԳԻՐ

Պ. ԿԼԱՏՍԳՈՆ՝ ՀՐԱԺԱՐԱՆ.—ԻՒՐ ՅԱՋՈՂՈՒԹ

ԼՈՆՏՈՆ, 3 Մարտ.— Վեհ. Թագուհին ընդունեց Պ. Կլատսդոնի հրաժարականը։ (Տե՛ս այս աւուր Խմբագրականին մէջ։) Առաջարկութեամբ Պ. Կլատսդոնի, Ն. Վիհգամուրեան նախարարապետութիւնն յանձնեց արտաքին գործոց նախարար Լորտ Ռոզպէրիի, որ ներկայացաւ Թագուհւոյն։ Պ. Կլատսդոն կը պահէ իւր երեսփոխական պաշտօն։ Այտաքին գործոց նախարարի պաշտօնը պիտի յանձնուի կամ ծովային նախարար Լորտ Սպենսրի և կամ Հնդկաստանի նախարար Լորտ Ռիմպըրլիի։

ՊԵՐԼԻՆ. (առ Թայմս)։— Հոս հաւատ չընծայուիր այն զրոյցին թէ Գերմանիոյ և Աւստրիոյ Կայսերք, ինչպէս և Զարն և Ումպերտօ թագաւոր պիտի տեսակցին ի մօտոյ։ Առ առաւելն հաւանական կը համարուի որ Վիլհէլմ Կայսր յԱպգիտ երթալուն առթիւ Ֆրանց Եոզէֆ Կայսեր հետ տեսակցի։

—Կէօթինկէնի մօտ ի Հայնպէրկ աշտարակ մը պիտի կառուցուի ի պատիւ Պիզմարքը իշխանի։ Կայսրն 500 մարք նուիրեց այս նպատակաւ։ Ամէն նուիրատու իրաւունք ունի աշտարակին ներսը քարի մը վրայ իւր անունն արձանագրել տալու։ Կայսեր անուան դրուելիք յիշատակարանին վրայ պիտի յիշուի յունուար 14/26 ի հաշտութիւնը։

ՓԵԹԵՐՍԲՈՒՐԳ.—Զարն ընտանեօք Լիվատիա պիտի երթայ, Խրիմ, ապրիլի սկիզբն, և հինգ շաբաթի չափ պիտի մնայ։

ՀՌՈՄ.—Երեսփ. ժողովը 45 քուէի հակառակ 342 քուէով տուաւ Պ. Քրիսպիի խնդրած լիազօր իշխանութիւնը՝ մինչեւ մէկ տարի վարչութիւնն ու բանակը բարենորոգելու, ծախքերը կրճատելու և գալ տարւոյ նստաշրջանին սկիզբը ժողովոյն համար տալու պայմանաւ։

ԶԷՅԻՆԵԼ.—Զեռնակորայի մետրապոլիտ Միտրոֆան արքեպիսկոպոս Փեթերսպուրգի Համալսարանի Բարեգործական Ընկերութեան անդամ ընտրեցաւ։

ՖՐԱՆՔՖՈՐԴ.—Նդիպէլ Որդւոյ Պանքան ետ կեցաւ Օսմ. Հանրային Պարտուց Վարչութեան դէմ իւր դատէն. զի գերման կառավարութեան կողմէ անձեռնհասութեան խնդիր յուզուած էր։

ԼՈՆՏՈՆ.—Մօրիս կղզւոյ անգլ. կառավարչին եկած հեռագիրը կ'ըսէ թէ վերջին մրրկին պատճառած մարդու մեռան է միայն հինգ հոգի մեռեալ և վեց վիրաւոր։ Հուսքերուն մեռած չէ եղած։ Դրամական վնասը 3,000 ոսկին չեն անցներ։

ԱՊԱՉԻԼ, ուր կ'երթայ Վիլհէլմ Կայսեր ընտանիքն, 1,200 բնակիչով աւան մ'է Ադրիական ծովու եզերայ վրայ Քուարնէրոյի ծովախորշին մէջ, ուր ժամանակէ մ'ի վեր կը դիմէ աւստրեան ազնուականութիւնը՝ ծովու բաղնիք մտնելու համար։ Քաջողջ վայր մ'է, Ֆիւմէի գծին վրայ երկաթուղիի կայարանէն չորս քիլոմէտր հեռի։ Շոգենաւերու միջոցաւ հաղորդակցութեան մէջ է Ֆիւմէի հետ։

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 3 Մարտ.—Արմատական կուսակցապետ Պ. Հէնրի Լապուշէր նամակ մ'ուղղեց ազատական կուսակցութեան քարտուղարին, որով կը յայտարարէ թէ Ազատականք և Արմատականք ամենեւին չեն ընդունիր որ Լորտ մը (Լորտերու Ժողովոյն անդամ Լորտ մը) յաջորդէ Պ. Կլատսդոնի։ Իրենք կը պահանջեն որ Սըր Ուիլիըմ Հարքորդ ըլլայ նախարարապետը։ (Տե՛ս բացատրութիւնն այս աւուր Խմբագրականին մէջ։)

—Երեսփ. Ժողովոյ երէկ իրիկուան նստին մէջ, Պ. Կլատսդոն առաջարկեց ընդունիլ Լորտերու Ժողովոյն առաջարկած փոփոխումները Թաղային խորհրդոց ծրագրին, որպէս զի երկար նստաշրջանի մը դէմ այս արդիւնքն օրինական ձեւ առնու վերջապէս։ Բայց, ըստ Պ. Կլատսդոն, Լորտերու ընթացքն ծանր խնդիր մը կը յարուցանէ։ Երկուց Ժողովոց մէջ այս մեծ տական վէճերուն լուծումմ մը պէտք է գրտնել։ Ընտրող դասակարգին կը վերաբերի վճռել խնդիրը։ Պ. Պալֆուր պատասխանեց թէ Պ. Կլատսդոն այս արտայայտութեամբ վէճ յայտարարած կ'ըլլայ Տէրութեան սահմանադրութեան դէմ։ 37ի դէմ 273 քուէով Ժողովն ընդունեց Լորտերուն վերջին առաջարկներն, և թաղային ծրագիրն Օրէնք եղաւ։

ՓԱՐԻԶ.—Պ. Քազիմիր Բէրիէ առաջիկայ տեսակցութեան մը մէջ ցաւ պիտի յայտնէ Լորտ Տրֆրէնի՝ Փարիզեան թերթի մը կողմէ դեսպանին դէմ ուղղեալ քննադատութեանց համար։ Դեսպանատունն որոշած է կարեւորութիւն չտալ այդ հրատարակութեանց։

ՊԵԼԳՐԱՏ.—Մի քան թագաւոր մի քանի օրէն Փարիզ պիտի դառնայ եղեր։ Քաղաքի կոմսն հերքեց Սերպիոյ սահմանաց վրայ աւտրեան զօրքհամախմբուելուն գոյութիւնը։

Պակիպոն

ՂԱԼԱԹԻԱ, 21 Փետրուար

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈՒՇԱՍԱԳՈՒՈՅ

3 ամիս Լոնտրայի վրայ		110 °/.
3 » Փարիզի »		22 75

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՖՕՆՍՕԼԻՏԷ

Երկկ երեսկոյ զոց. [Միաց. Դ. Մէրի]		27 02
Գերայի մէջ...	»	— —
Ղաւատատուն բանգուելցաւ	»	26 38
Կէս սպիտակ	»	27 38
Թանգիրատի Օսմանկյէ երկկ երեսկոյ		— —
» ժամ 5ին		— —

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹՂԹՈՅ

Հանրա. Գր. Ն	Մէրի	58
»	»	37 75
»	»	28

ԲԱԺՆԵՏՈՒՄՔ

Ասպիկիտ. ժէնիրալ	Անգլ. Լր.	— —
Քրէտի ժէնիրալ	» »	7 20
Դանդ տր Բօնտ	» »	3 05
Սամ. Շանժ և վայնը	» »	4 10
Ոսկի	Սամ. Ոսկի	19 34
Թրամուէյ	» »	573
Սամ. Ուգանդայը. Ընկ	» »	310
Բանկէրի Տրիւնտուղի	ֆր.	111
Բանկեանգաւ Լանտիսը		39

ՀԻՒԱՊԱԿԱՆ ՊԱՐՍԱ

ՓԱՐԻԶ, 3 Մարտ

Ֆրանսական Ռանդ 3 °/.

Թիֆլիզ եկած օրից իրան նուիրել է գրականութեան։ Նա հիմնեց Թիֆլիսում յայտնի Իվանովի գրադարանը և ահագին գրական ու մտաւոր պաշարով սկսեց նոյաձին մի հայ Թերթի աշխատակցել, կազմելով նրա «արտաքին եւ քաղաքական տեսութիւնը». Պ. Իշմայիլեան սիրում էր գործը, որին նուիրուած էր. ուզում էր ինքնուրոյն լինել և նրա յայտնած մտքերը արդիւնք էին երկար մտածմունքի և կշռադատութեան։ Երկար չը շարունակեց այդ աշխատակցի ներկայութիւնը Թիֆլիսում և նա գնալով 1873 թ. Փարիզ, այնտեղից աշխատակցում էր կրկին նոյն լրագրին. նրա նամակները այժմ եւս կարելի է կարդալ հետաքրքրութեամբ։ Պ. Իշմայիլեան Փարիզից հրաւիրուեց Թիֆլիսի քաղաքային վարչութեան քարտուղարի պաշտօնով և միևնոյն ժամանակ աշխատակցում էր մի ռուս լրագրի։ Այդ ժամանակից նա կարում է իր կապը հայ մամուլի հետ և բացառապէս գրում է տեղական ռուս լրագիրների մէջ։ Նէվյէ Աղտրէնէյ լրագրի հիմնուած օրից նա այդ լրագրի ամենաեռանդուն աշխատակիցներից մէկն էր մինչև նրա հիմնադիր Ա. Վ. Ստեպանովի մահը, որից յետոյ Պ. Իշմայիլեան չէր կարող նոյն ոգով գրել այդ լրագրում։

* *
*

ԿՏԱԿ ՄԸ

Բաքւում նորերս հանգուցեալ Յովհաննէս Պ. Ասրիբէգեանի կտակատար Պ. Բախիշ-Բէգ Ասրիբէգեանը ի նկատի առնելով, որ մի քանի լրագիրներում սխալ էին տպած հանգուցեալի կտակի մանրամասնութիւնները, այսու հաղորդում է կտակի մի քանի կէտերը։ Յովհաննէս Ասրիբէգեանը նուիրել է Ս. Էջմիածնին 500 ր., Մադասիրական Ընկերութեանը 300 ր. Բաքւայ Օրիորդ. ուսումն. 200 ր., Շուշայ օրիորդ. ուսումնարանին 500. և երեսուն տարի շարունակ բանկ դցել 1500 ր., որ այդ գումարի տոկոսով երեսուն տարուց յետոյ երկու որդեգիր պահւի հանգուցեալի անունով՝ մէկը Գէորգեան ճեմարանում, միւսը համալսարանում։ Բացի այդ, Զանգազուր գաւառի Կոռնձոր գիւղում, (հանգուցեալի ծննդավայրում) որ 300 հայ տուն է, կառուցանել մի եկեղեցի և բակումն էլ ծխական դպրոց։ Հանգուցեալի կտակատար Պ. Բախիշ-Բէգ Ասրիբէգեանն էլ հանգուցեալի թաղման օրը Բաքւայ աղքատներին 100 ր. է բաժանել։

* *
*

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ Ի ԲԵԳԴՍՊՈՒՐԿ

Յունուարի 26ին, յօգուտ Երևանի նահանգում անբերրութիւնից վնասուած գաղթականների, Պետերբուրգում ներկայացրին Սանդուկեանի Էյէ Գէ ըշ պիեսը։ Խաղն այնքան գեղեցիկ էր, որ հանդիսականները չէին ուզում հասատալ թէ թատերասէրների ներկայացման են հանդիսատես։ Վաղուց է Պետերբուրգի հայերն այդպիսի ներկայացում չէին տեսել, թէպէտ ամեն տարի երեկոյթներ են լինում յօգուտ հայ չքաւոր ուսանողների։ Էյէ Գէ ըշի ներկայացման թողած տպաւորութիւնը թէ ոլորան մեծ էր, վկայում է ժողովրդի կողմից քաջած հեռագիրը Պ. Գ. Սունդուկեանին և միևնոյն ժամանակ հայոց Թերթերին։ Խաղը շատ լաւ անցաւ. ամեն մէկն իւր դերումն էր շնորհիւ հմուտ ռեժիսորի, որի պաշտօնը սիրով յանձն էր առել իշխան Ինժեներ Բեհբութեանը. հայ բեմի այդ անդրանիկ ռեժիսորը հանգուցեալ Ամերիկեանի ժամանակներից է։ Աչքի էին ընկնում իրենց սիրուն խաղով տիկին Բաստամեան, որ Սալամէի դերը շնորհքով կատարեց, Սարգսի դերում Պ. Զմչկեան (Պ. Գ. Զմչկեանի եղբօր որդին) հիացրեց ժողովրդին. կարծես կատարեալ փորձուած դերասան էր այդ դերում։ Օր. Էլդարեան լաւ տարաւ Անանու պատասխանատու դերը, նամանաւանդ վերջին գործողութեան մէջ։

* *
*

ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ Ի ՄՈՍԿՈՒԱ

Պ. Արշակ Կոստանդեանցն աւարտելով այս աշնանը Օր. Ն. Ղորղանեանի երաժշտական կուրսերը (որտեղ ահա մի քանի տարի է՝ որ նա ձրիաբար սովորում է), մնադրութիւն ունի ձայնը կատարելագործելու համար գնալ Իտալիա։ Այդ նպատակով յունուարի 22ին պարտնը Ն. Ղորղանեանի աշակերտուհիների և աշակերտ-բարիտոն Պ. Եւլախովի, և վիոլոնչելիստ Պ. Այլբերիսի մասնակցութեամբ տուեց մի նուագահանդէս Մոսկուայում։

Կոստանդեանցը տենոր է։ Նրա ձայնը մեծ չէ, ինչպէս օրինակ մեր միւս երգիչ Պ. Շահլամեանի ձայնը, բայց ճկուն է և մաքուր, իսկ տեմբրը—շատ գեղեցիկ։ Ի ընէ նա ունի երաժշտական ճաշակ, որ անհրաժեշտ է ամեն մէկ արտիստի համար, իսկ հմուտ ուսուցչուհու շնորհիւ՝ նա անցել է արդէն լաւ շրջայ և ի հանում է երգել։

Մոսկուայի՝ մանաւանդ հայ հասարակութեանը նա անծանօթ չէ. նա քանիցս մասնակցել է հայերի և այլ բարեգործական նուագահանդէսներին, և գրաւել հասարակութեան համակրութիւնը, իսկ այս անգամ նա ցոյց տուեց, որ իր ձայնը գնալով լաւանում է և որոշ պայմաններում գեղեցիկ ապագայ է խոստանում։

Պ. Կոստանդեանցը բացի նշանակած նոմերներից էլ շատ բան ստիպուեց երգելու և ամեն անգամ ամէն երգի վրայ բուռն ծափահարութիւններ էր ստանում։

Միւս մասնակցողներից ևս էր ընկնում Պ. Եւլախովը իւր նուրբ և համակրելի ձայնով։

Հայ հասարակութիւնը պատուեց՝ Օր. Ն. Ղորղանեանին, որն այնքան խնամք էր տարել Պ. Կոստանդեանցի վրայ— մի փոքրիկ, բայց գեղեցիկ նուէրով և կենդանի ծաղիկներից չքեղ փունջով, իսկ Պ. Կոստանդեանցին—մի դափնեայ պսակ շնորհեց։ Բացի դրանից, վերջինս մի մասնաւոր հայ ընտանիքի նրա տաղանդը յարգողներից մի առանձին նուէր ստացաւ։

Նուագահանդէսից գոյացած փողով—800 ր. — կարելի չէ գնալ արտասահման, ուստի Պ. երգիչը մնադիր է մի քանի հայաբնակ քաղաքներում նուագահանդէսներ տալ և ապա գնալ արտասահման։ Այստեղի նուագահանդիսին նայած—Պ. Կոստանդեանցին կարելի է առաջուց գուշակել յաջողութիւն և միւս քաղաքներում։ Ուստի իտալիա գնալն ապահոված համարելով, ցանկանում ենք, որ նա դառնայ այնտեղից արդէն երաժշտական բովից անցած օրինաւոր արտիստ։

ՔՕԼՕՋ ՎԱՐԺԱՊԵՏ

Իբր 14 տարի առաջ, Վանի մէջ մեռած է Յովհաննէս վարժապետ անուն անձ մը, մականուանեալն «Քօլօջ»։

Քօլօջ վարժապետ, իր բուն արժանեօք Վանեցիներուն միայն ծանօթ, նշանաւոր դէմք մը եղած է մեր գաւառի հասարակութեան մէջ, և իր անունն ու յիշատակն ալ միշտ վառ ու շողշողուն պիտի մնայ ամէն անոնց համար, որք զինքը ճանչցած են, եւ որք գիտեն գնահատել զինքը։

Թերեւս այս վերջին անգամն ըլլայ որ հանրութիւնը պիտի լսէ այդ մարդուն անունը, որ սակայն կոչուած էր կարեւոր մարդ մը ըլլալու, և որ մխիթարելի քաղքի մէջ կրցաւ կարեւոր մարդ ըլլալ։ Քօլօջ վարժապետ իւր ուսումն առած էր Երուսաղէմի մէջ, լսուածին նայելով Յակոբոս Պատրիարքի հովանաւորութեան տակ. մատենագրութեան և գրաբար լեզուի մեծ սէր ունէր։

Ունիլը սրտի տենչ եղաւ, ուսուցանելն ալ մտքի ու գաղափարի փափաք։ Իւր գաղափարներու և սկզբունքներու մարմնացումն էր. կ'ըսուի որ դէմքը տեսնողը խկոյն կը հասկնար ինչ մարդ ըլլալը։ Պատկառելի դէմք մը ունէր, բարձրահասակ ու յաղթանդամ իրան մը։ Վանի նորաչէն գպրոցը եղաւ իւր ուսուցման լայն բեմը։

Քօլօջ վարժապետ առաջնակարգ հռետորը—հայկական էր, և խորին էր իւր լեզուական հմտութիւնը։ Եթէ իւր գործունէութեան շրջանը փոխանակ 20—25 տարի առաջ ըլլալու՝ հիմայ ըլլար, անշուշտ իւր տաղանդը մեծ հեղինակութիւն պիտի ունենար ներկայ գրականութեան մէջ, եւ գրաբարեան խումբի պետն ըլլալով՝ մեծ սքանչացում պիտի ոգեւէր շրջս կողմը։

Եթէ այդքան գրաբարի յարած էր, չկարծուի թէ մոլեռանդաբար անոր փաթթուուներէն էր։ Կը զգար թէ կարեւորը և հասկանալին աշխարհարարն է, և, նորանման բան, երբոր եկեղեցիին մէջ գիրք կարդար, գրաբար գրութիւնը այնպէս դիւր ու սահուն կերպով աշխարհաբարի վերածելով ունկնդիրներուն կը ներկայացնէր, որ իւր այդ կարողութենէն տեղեակ չեղող մը անպատճառ պիտի կարծէր թէ արդէն աշխարհաբար գրուած է այն գիրքը։

Լաւ տաճկագէտ ալ էր։ Միայն թէ չէր կրնար նոյն լեզուի գրերովը գրել Հայերէն գրերով ու թուրքերէն լեզուաւ ընտիր ոտանաւորներ ուզեղներ, մաղթանքներ կը գրէր, որք զոհունակութեամբ ու գովեստներով կը վարձատրուէին։

Լաւ պատմագէտ էր։ Եկեղեցական պատմութիւնը ջուրի պէս գիտէր։ Մանաւանդ բանի մը վրայ չատ կը ցաւիմ՝ իւր գրած մէկ ընդարձակ ու աքանչելի գործը չը հրատարակուեցաւ, և այժմ ո՛վ գիտէ ո՛ր մարդուն քովը մնացած է անյայտ։ Այդ գործին հրատարակումը պիտի կրնար ցուցնել Քօլօջ վարժապետ կոչուած խոնարհ մարդու մը արժանիքը։ Այդ գիրքը ոտանաւոր ու գրաբար գրուած էր, և կը պարունակէր վերջի մօտ 200 տարուան միջոցին Վանի նահանգի մէջ տեղի ունեցած նշանաւոր դէպքերու ու պատահարներու յոյժ հետաքրքրական պատմութիւնը (1). այդ գիրքը հայելի մըն էր ուր կարելի էր տեսնել հին Վանեցւոց վարքն եւ բարքը, սովորութիւնները, կրթութեան աստիճանը եւն. զարգացած ու ուսեալ մէկը կըսէ որ մեր գրականութեան մէջ կարեւոր տեղ մը պիտի բռնէր հնախօսական այդ երկը զոր յօրինած էր՝ ամեն մէկ պարագաները ակամտուած ծերունիներէ մէկիկ մէկիկ հաստատելով։

Նոյնպէս ձեռագիրը կարդացողները հիացում կը յայտնեն՝ երբ կը խօսին այդ գրքին վրայ։ Քօլօջի մեռնելէն վերջը, քովը մնացած մէկ օրինակ ձեռագիրը ինկաւ իւր անուանակից խորթ տղուն ձեռքը, յետոյ զայն իւրացնելու համար շատ մը անձանց մէջ վէճեր ու կռիւներ տեղի ունեցան, ու վերջապէս կ'ըսուի թէ Պօղոս եպսկ. Մելիքեան յաջողեցաւ առնել, Երուսաղէմ դրկելու ու տպագրելու պայմանաւ. սակայն ոչ մէկ գրաշար կրցաւ տեսնել այդ թանկագին ձեռագրի երեսը, որ հիմա անյայտացած, կորած է, ո՛վ գիտէ ուր։ (2) Այդ գրքի մէջ կայ եղեր նաև «Կայս Մարգրիտ»ի պատմութիւնը, իւր ամենափոքր մանրամասնութիւններովը, որոնց հպիւռ մէկ հարիւրերորդը ես կրցայ տալ Աբ-Էլ-էֆի ընթերցողաց, 2983 թուով, այդ ալ ժամանակակից ծերունիներէ իմանալով։

Կան մարդիկ, որ կը մեղադրեն Քօլօջը թէ յետադիմական էր։ բայց, իրենք ալ չեն գիտեր թէ ինչ կրսեն։ Կային որպէս թէ կարգ մը նորասէրներ, որք «դպրոցներս բարեկարգենք»կը պոռային, բայց ասոնք ամէնն ալ գրեթէ գիր չը գիտցող և միայն անձնական նկատումներու համար ապուռկ հանող անձեր էին, թէեւ կային մէջերնին մէկ երկու ուսեալ զարգացեալ բացառութիւններ։ ալ Քօլօջին ի՞նչ յանցանք կար որ յետադիմական անուան արժանանար, ինքը որ ասոնցմէ այնքա՛ն բարձր էր, ի՞նչպէս զիջանէր ասոնց դաղափարներն ընդունելու, զի վերջապէս Թովմասի պէս շօշափելով կը տեսներ որ իւր հակառակորդները բոլորն ալ անկարող անուններ էին։ Ոչ նուազ կը համբուէին այն անձերը, որք Քօլօջի գաղափարական հակառակորդներն ըլլալով հանդերձ՝ յարգանց պակասութիւն չէին գործեր սա միակ մտածմամբ թէ իբր գերազանցապէս ուսեալ ու գիտնական, ամէն պարագայի մէջ յարգանքի արժանի է, ի միջի այլոց Տիգրան էֆ. Ամիրճանեան, ուսեալ ու լեզուագէտ անձնուրութիւն մը, հեզնակ գրքի մը ու շատ մը պարբերական գրութեանց, միշտ յարգանօք կը համբուէր Քօլօջի ձեռքը, թէեւ բնաւ չէր ծածկեր թէ գաղափարի ու սկզբունքի մասին անոր ամենաչեղած հակառակորդներէն էր։ Ժամանակակից առաջնորդներէն մէկը, Իգնատիոս եպիսկոպոս, որ վերջէն Պատրիարքութեան ալ արժանացաւ, հրապարակաւ Քօլօջի հակառակորդներէն ըլլալով հանդերձ (զի Քօլօջ կղերականներու հետ առ հասարակ լաւ չէր) չէր կրնար իւր հիացումը զսպել այդ մարդուն վրայ։ Վերջապէս ամէն մարդ, աշխարհական թէ կղերական, հարուստ թէ աղքատ՝ մեծ ու պզտիկ, ամէնքն ալ առանց բացառութեան կը յարգէին զինքը, եւ «հայր վարժապետ» կը յորջորջէին։

Կ'ըսուի թէ Քօլօջ վեց-հազարեակ գոց գիտէր, Նարեկի «բարեբանեալ»ը գիշեր մը քառասուն անգամ կարդացեր էր առանց աչքը թարթափելու, ու գեւերու բոլոր իմաստութիւնը սորվեր էր եւն, սխա՛լ, բոլո՛ւն ալ։ Քօլօջ իրականապէս ուսումնական ու գիտուն էր, Քօլօջ տաղանդ ունէր, չէ թէ այդ խենդ ու խելառ երեւակայական բաներն ունէր, այլ ընդհակառակն այդ ամենէն կը զզուէր, և արդէն հասարակութիւնն ալ ընաւ այդ նայուածքով չէր նայեր իւր վրայ։ Սոյն գրածներս ամէնն ալ կատարեալ վստահութեամբ ու չատ մը մարդոցմէ հարցուցած ստուգած ըլլալով կը գրեմ, զի Քօլօջի մահուան ժամանակ ես հազիւ 3—4 տարու էի։

ՀՄԱՅԵԱԿ ՆԱՐԼԵԱՆ

(1) Սկսեալ Վարագայ լերանց մէջ գտնուող հռչակաւոր վերին-վարագ աւետարանի չէն ու պայծառ ժամանակներէն։

(2) Եթէ Վանի գաւառական վարչութիւնը յաջողի հարցուցնելով, փնտռելով, խուզարկելով գտնել սոյն ձեռագիրը, անգնահատելի ծառայութիւն մը կը մատուցանէ մեր գրականութեան։

ԱԳՆԴԻԱՅԷՆ ԱՄԵՐԻԿԱ

ՈՒՂԵՒՈՐԱԿԱՆ ՏՊԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Թ.

ԱՄԵՐԻԿՈՒՀԻՔ

Նիակարաի հանդարտիկ գիւղին մէջ առանձնօրէն անցուցած մէկ չաբաթուանս մէջ, ուրիշ ունեցայ միայն դիտել որ ամերիկացիք իրենց հանգիստը անզգիացւոց չափ քաղել սիրող չեն։ Անգղիացւոց մէջ քաղելը իբր առաջին մարմնամարզ և զբօսանք մ'է, չէ թէ միայն էրիկմարդկանց համար, այլ և կանանց։

Նիակարաի մօտ եղած գեղատեսիլ երկիրներու մէջ երբէք չտեսայ որ քաղելու հաճոյքը փորձեն։ Զքաղելու վնասները մէկ քանի առիթներու մէջ իրենց յիշած ժամանակս, չատեր՝ մանաւանդ տիկնայք՝ խոստովանեցան թէ անկլիուհիք այս մասին լաւ սովորութիւն ունին։

Ամերիկուհիք անգղիացի կանանց պէս մասնաւոր սէր մը ունին բուսաբանական և կենդանաբանական դիտութեան այն մասին, որ ծաղկանց և թռչնոց կը վերաբերի։ Շատեր իրենց պարապոյ ժամանակներէն մաս մը այդ ճիւղերն ուսումնասիրելով անցնելէն զատ պարտէզներու մէջ ծաղկանց մշակութիւնն ալ իրենց մասնաւոր զբաղումն մը ըրած են։ Անգղիացի տիկին մը կը կարդար ինձ անցեալներն Ամէնը բնակող իր մէկ բարեկամուհիէն ստացած երկար նամակը որ հոն գտնուած ծաղկանց տեսակներուն, բնութեան և անոնց փոփոխութեանց վրայ ուսումնասէր բացատրութիւններ կուտար։ Անցեալ տարի ալ երբ Նորվեկիոյ Հիւսիսային երկիրներու մէջ Թրոմսէօ քիւղաքաղաքն էի, տեղւոյն թանգարանն այցելած ատենիս մեկ հետ եղող ամերիկացի տիկնայք հմտութեամբ սկսան խօսիլ և բացատրութիւն տալ հոն ցուցուած կիմայի տակ եղած թռչնոց և ծաղկանց տեսակներուն և բնութեանցը վրայ. յորմէ կերեւար թէ այդ փափկանաչակ գիտութեանց հետ որքան ընտանութիւն ունէին։ Եւ արդարեւ ալ ի՞նչ կայ աւելի յարմար և վայելուչ քան գեղեցիկ տեսին զբաղումն ըլլալու, քան գեղեցիկ ծաղիկներու և թռչուններու գիտութիւնն։

Իմ տեսածներէս զատ չատ անձինք ամերիկեան տիկնանց վրայ գրելով կամ խօսելով յայտարարած են թէ՝ ամերիկուհիք չատ ուշիմ եւ նրբամիտ են եւ իրենց ընկերութիւնը զուարթ։ Ընկերական ակումբներու մէջ այր մարդոցմէ աւելի իրենց ներկայութիւնն զգալի կ'ընեն. կը խօսին եւ կը վիճաբանին։ Հանրային խնդիրներու մէջ խօսք ունին եւ այդ մասին իրենց գաղափարն եւ խորհուրդները չեր մոռնար կը պաշտպանեն։

Տուներու մէջ ամերիկացւոց ընտանեկան կենցաղին վրայ փարձառական տեղեկութիւն չունիմ. բայց կրնամ մէկ բերել պարագայ մը՝ յորմէ կրնայ մէկը տեղեկութիւն առնել։ Նիւ-Եորքէ վերադարձիս չորեքշաբթի մէջ անգլիացի մը եւ ամերիկացի մը կը հանդիպէին։ Անգլիացին կ'ըսէր թէ «Դուք ընտանեկան յարկին մէջ կորսնցուցէք ձեր նշանակութիւնն իբր գլուխ ընտանեաց. ձեր կանայք եւ աղջկունք ամէն պարագայի մէջ ձեզ աւելի կը խօսին. մինչեւ իսկ ձեր մանկըտիք՝ իբր կատարեալ անձինք, խօսք ունին եւ ինքզինքնին լսելի ընել կուտան»։ Իսկ Ամերիկացին կ'ըսէր, «Մենք մեր ընտանեացը մէջ կուզենք հաւասարութիւն տեսնել. ընտանեաց ամէն անդամներն պարտականութիւն թէ որ գիտնան կը գտնանք. մանկիտք որքան շուտով ընկերականութեան եւ խօսակցութեան մէջ վարժուին, այնքան շուտով խելացս եւ խելացի կ'ըլլան»։

Ամերիկուհիք ի մանկութենէ այս ազատ դատարարութիւնը առած ըլլալովնին՝ կերպով մը կրնան հանրային գործերու մէջ ալ խանտուելու իրաւունք ունենալ. քանի որ միւս կողմանէ իրենց ընկերական պարտականութիւններն ալ կատարելու ջանադիր են, առևտրական, գիտական, վաճառականական և բոլոր ընկերական գործերու ձեռնամուխ ըլլալով։

Շիկագոյի արուեստանոցները եղած ժամանակս՝ օր մը կամաւոր զինուորաց անցք մը տեղի կունենար. դիտեցի որ ամերիկացի երիտասարդներ ինչպէս լաւ մարզանք ըրած էին, և քաջարի դիմաք նուագից ձայնովն կը քայլէին։ Ասոնցմէ վերջը խումբ մ'ալ եկաւ մօտ 200 զինուորներու, որք միւս զինուորաց նման քաջութեամբ և հաւասար քայլափոխով կ'ամբնէին զօրապետն և տասնապետներն ալ սուր ի ձեռին իրենց քովէն երթալով։ Այս խումբը 20էն 30 տարեկան ամերիկացի աղջիկներ էին։ Ի տես այս բուռն ծափահարութիւնք ամէն կողմանէ կը լսուէին։ Ո՞վ չծափահարեր այս օրիորդ զինուորներուն համար։

* *
*

ԹՐՕՆԹՕ

Գանատայի գլխաւոր քաղաքներէն մին ալ այցելել ուզելով՝ Նիակարայէ գացի Լուիվիլն, որ երեսուն իրիկ մէկ ժամ կը տեւէ։ Հոս Օնթարիոյ լիճը կը պարզուի այցելուին աչքին առջեւ՝ ովկիանոսի մը պէս։

Մեծ շրջանաւ մը կ'երթեւեկէ ամէն օր Թրօնթօի եւ այս փոքրիկ նաւահանգստին միջեւ։ Ճանապարհորդութիւնը միայն 3 ու կէս ժամ տեւեց։ բայց այդ ալ բաւական եղաւ Օնթարիոյ լճին իր ալիկոծեալ սաստկութիւնը եւ կատաղութիւնը ցուցնելու համար, որ կարծես Ովկիանոսի հետ մրցում կը մղէր։ Լիճերու հանդարտիկ եւ բանաստեղծական հանդամանքը Ամերիկայի մէջ միայն հանրային պարտէզներու արհեստական լիճերուն մէջ վընտրելու է։

Թրօնթօ՝ Գանատայի վաճառականական եւ ճարտարարուեստական գլխաւոր քաղաքներէն մին եւ կառավարական կեդրոն է։ Օնթարիոյ լճին վրայ քաղաքին տեսքը յոյժ գեղեցիկ է։ իսկ քաղաքը տարբերութիւն չունի Միացեալ Նահանգաց քաղաքներէն, ելեքտրական կառուցքը եւ լուսաւորութիւնք կան եւ փողոցները կանոնաւոր ու մաքուր են։

Հոս ալ եղած չէնքերուն մէջ նշանաւոր են քաղաքապետութեան եւ երեսփ. ժողովոյ չէնքերն, նաև նշանաւոր համալսարան մը կայ որոյ չէնքը Նորմանական ճարտարապետութեան գեղեցիկ մէկ տիպարն է։ Այս չէնքերն Քուինս-Բարք պարտիզին մէջ են. բայց Քուինս-Բարք չատ կը տարբերի Միացեալ-Նահանգաց մեծ քաղաքներու մէջ տեսած հանրային պարտէզներէս. ո՛չ այնքան լաւ մշակուած է և ոչ ալ մեծութիւն եւ տարածութիւն ունի։

Երկու օր վերջը գիս բերող շոգենաւը կրկին հիւրասիրեց գիս եւ ետ դարձուց Օնթարիոյ լճին վրայէն, որ այս անգամ հանդարտած էր։

Հասնելով կրկին Լուիվիլն, երկաթուղիով գացի Պուֆալօ որ Նիակարայէ 35 մղոն հեռու մեծ քաղաք մ'է։

* *
*

ՊՈՒՖԱԼՕ

Պուֆալօի բնակութիւնն առաջին անգամ 1800 թուին սկսած է և մինչև 1814 խիստ անտառներու մէջ խրճիթներով փոքրիկ գիւղ մ'եղած է։ Այդ ժամանակ, անգղիացիք ամերիկացւոց դէմ ըրած պատերազմին մէջ այս գիւղն ալ բոլորովին այրած են։ բայց խաղաղութիւնը հաստատուած ժամանակ՝ երեսփոխական ժողովն 80,000 թալէր փոխարինութիւն քաւէարկած է այդ գիւղացւոց. այդ գումարին շնորհիւ կրկին տուներ սկսեր են շինուիլ։ Սակայն մինչեւ 1828 Պուֆալօի բնակչաց թիւը 2000ը չէր անցներ. յետոյ երի ջրանցքին շինութեանը պատճառաւ Ովկիանոսի մեծ նաւերն սկսան գալ և անցնել ասկից. ան ատեն Պուֆալօ մեծ նշանակութիւն առնել սկսաւ ապրանաց արտադրութեան եւ ներածութեան կեդրոն ըլլալով։ Այժմ Պուֆալօ ալ Նիւ-Եորքի, Ֆիլատէլֆիայի կամ Պալթիմորի նման մեծ քաղաք մը եղած է։

Զարմանալի է ամերիկեան քաղաքներու յառաջդիմութիւնը. տեղ մը որ այսօր դաշտ է, քանի մը ամսուան մէջ գիւղ մը կընայ ըլլալ, եւ քանի մը տարիէն ալ քաղաք։

ՏԻԳՐԱՆ ՆԱՀԱՊԵՏԵԱՆ

ՄԱՔՍ ՄԱԿՆԻԻՍ ԵՒ ԸՆԿ.
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՊԵՌՆԱՐԿՈՒԹԻՒՆ
Միակ տուն որ պատօնական է կատարել
ԻՍԿԻԻՏԱՐ-ԳԱՏԸԳԻՒՂԻ
Ջ. ի բնկերութեան
Բալնո-մի ալ Խոսոսա-Ռիբ-Ենէրն
եւ
ԳԱՏԸԳԻՒՂԻ ԿԱՆԶ ԱՆՑՍ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
ներքին տեղաւորումները
Իսկիւտար-Գատըգիւղի կազի ընկերութեան Տնօրէնութեան ամսոյս 9/21ի ազգարարութեան համաձայն, պատիւ ունինք մայրաքաղաքիս ասիական գիւղերու պատուելի հասարակութեան ծանուցանել թէ, նորանոր կարգադրութեանց համեմատ, ՄԱՔՍ ՄԱԿՆԻԻՍ և ԸՆԿ. տունը
ՊԻՏԻ ԱՆՑՆԻ
արտօնութիւն ունի բնակարաններու և զանազան հաստատութեանց մէջ կապի տեղաւորման աշխատութիւնները կատարել։
Ամէն հարկ եղած միջոց ձեռք առած ենք Պատ. Հասարակութիւնը կատարելապէս գոհացնելու համար թէ՛ գործածուած նիւթերու տեսակին աղէկութեան և թէ մեզ յանձնուած աշխատութեանց լաւ գործադրութեան մասին ու առանց արտօնատէր ընկերութեան սովորական գիներու սահմանէն դուրս ելլելու, պատրաստ ենք մեծամեծ զիւրութիւններ ալ տալ յաճախորդաց։ Հասարակութիւնը լաւ ճանչնալով մեր չահագործութեան հասատութիւնները, մեր մթերանոցներն ու շուրի բաշխումի յատկացեալ գործիքներու վաճառանոցներն, աւելորդ կը համարինք խօսիլ մեր մթերքներու կարեւորութեան վրայ։ Ինչպէս նուրերու, նոյնպէս ալ կողովներու համար յաճախորդաց տրամադրութեան տակ կը դնենք ամէն գինով ու ամէն դրութեամբ գործիքներ, թէ ճոխ և թէ ժամ։
Այն մեծ գիւրութիւնը զոր կ'ընծայենք թէ՛ կապի և թէ ջուրի աշխատութիւնները միանգամայն յանձն առնելով, հետեւաբար ընտանիքները փոխանակ երկուքի մէկ անգամ միայն անհանգիստ ընելով, աշխատութեանց լաւ կատարելու ապահովութիւնը և մեր գիներու ժամանութիւնն յուսալ կուտան մեզ թէ կատարելապէս պիտի գոհացնենք յաճախորդներն այն երկու մեծ ընկերութեանց, որք
Մի Մասն
զմեզ պատուեցին իրենց վստահութեամբը՝ սոյն փոփոխուկ աշխատութիւնները մեզ վստահելով.
Կերդրոնական Գրասենեակ, Տրեբոնոց, Դարբինոց, Գոնիամրան Լրն.
Հայոց-Բազմի բարտիզ, Ազիզիյէ փողոց, Թիւ 1, 2, 3, 4.
Վաճառատուն և ցուցասենեակ է Գատըգիւղ, Ճանֆէր ոտա փողոց, Ռիբ 13
Վաճառատուն, յանձնարար—Ռիբանց Ենթաքանորդագրութիւնց Գրասենեակ Ենցուցասենեակ յի—ակի—պար
Ճատաղ-Եօլու, Թիւ 18
Գատըգիւղ, 13/25 փետր. 1893
985 2—3

ՄԱՍՏԻՐՈՒԹԻՒՆ Սիմեէմ. կարմ եւ զարդնական եղանակ անգրիերէն սահուն կերպով խօսիլ սորվելու, ուղղակի Տթ. Ս. Բոգոմոլով, վերածեց ի հայ Պ. Սուրեան. Ա. տեսքը 3 զրշ. է, կը կը վաճառի Մարգարեան գրատունը եւ այլ գրավաճառաց քով։
980 2—3

Ա.Զ.Դ.

Կ. Պոլսոյ և արուարձաններու ոդլից ըմպելի վաճառողները, մասնաւոր կանոնագրի 14 րդ յօդուածին համաձայն, պարտին ներկայ փետրուար ամսուն մէջ (Հ.Տ.) կատարել առաջին վճարումը 1894 մարտ ամսուան համար, որպէս զի պէտք եղած արտօնագիրն յանձնուի իրենց։
Հետեւապէս, յիշեալ կանոնագրին 10 րդ յօդուածին վերջին հատուածին համաձայն, ոգելից ըմպելի վաճառողները կը հրաւիրուին անմիջապէս ներկայանալ ոգելից ըմպելիներու Տնօրէնութեան գրասենեակներն ի Պոլիս, առաջիկայ մարտ ամսէն առաջ՝ յիշեալ արտօնագիրն ստանալու համար կանոնական տուրքին վճարման փոխարէն։
Այս արտօնագիրներուն յանձնումը եւ տուրքերուն գանձումը այսօրուընէ սկսած են։
Ով որ հակառակի այս տրամադրութիւններուն՝ պիտի կրէ օրէնքին նախատեսած պատիժները որք ի հարկին պիտի գործադրուին առանց բացառութեան։
Կ. Պոլիս 1/13 փետր. 94 5—10

Տղայոց անունդ.—Քոֆթարին Ֆիլիէա։

ՄԻՍՔԻԹ

Երանդ եւ ընկերաց խնամքով այս անգամ զուտ խաղալի պատրաստուած եւ ո՛ր եւ է մասսակար նիմնել ըստ ամենայնի զերծ լինելով ստամոքսը զօրացնելու եւ ախորժակ բանալու ատակ ձեռնցն համար բժշկաց կողմանէ, իսկ անհնարաբուած օրին եւ մասուիգան՝ ՄԻՍՔԻԹ մա, մնուամբ եւ կնիկաց շիշերով ու ոլորշալ զբնի ոլ՝ ի վաճառ հանուած են հետեւեալ տեսակներ։ Ի Զալանթրա օտ. Պանդային կարգը Եուսուֆ Իզզէտտին էֆֆէնտի խանին տակ Մխոլէթի մթերանցը եւ մայրաքաղաքիս հանրածանօթ զեղարաններու։ Ընդայի նշանաւոր զարեշատուները։ Ղալաթիա Գօմիսիոն խանին մէջ Պօղոս ա զայի մաշարանը։ Զօյտուտա փողոց Թիւ 92, Քիւրքչիքիէր փողոց Խաչիկ ազայի Թիւ 27 ճաշարանը։ Սանտրգեշլար փողոց Արմենի ազայի Թիւ 199 զրօ։ սարանը։ Մոմխանէ, փողոց Թիւ 111 Մակարէն Ռիւսա խանանոր։ Թոփխանէ, Ծխավանատ Եանիի Թիւ 1 խանանոր։ Գատըգիւղի վրայ Գոտիրի շրջանաւորուն նուամաղոյցը Սմէ.ֆանի հանի Գօսմիի խանանոր։ Եէնի Մոտալլի նուամաղոյցին դէմ Թիւ 12։ ի Պոլիս Հանգրալ խանի կից Մէ.հմէտ փաշա խան Թիւ 4։ Մեծ Նուրայ Մարֆազանլար փողոց Թոպանիանի Թիւ 9 ճաշարանը Բերա Հանգրալ շրջանին մէջ Թիւ 10։ Ղարաթա Սերայի կից Թիւ 57։ Ղարաթա Սէրայի դէմ փողոց Քիւմրիի Թիւ 6 խանանոր։ Հալէպ Նարշրյի մէջ Օնենի ազայի ճաշարանը, Մեծ Փողոց շաբաթավաճառ Հաճի Սարիմ ազայի Թիւ 54 խանանոր, Թարլա Պաշի Սերայ Ամանանի Թիւ 40 մեներանոցը։ Ի Գոտ-գարու Սեմսոնի ճատաէսի նարարաճառ Հաճի Միհրան Ագայի Թիւ 21 խանանոր։ Ի Էսկիսէ Թուլուսա Մէլտան Մարաւատազայի Թիւ 113 զրօ։ սարանը, Սանտրը պուրը ը 49 Թիւ Սիրոն ազային զարկնան, Գալաթ գիւղ նատամատոյցին վրայ ատուշեղինայ խանանոր եւ Զաղշը իլի Թուլուպտա փողոց զարնչարի խանանոր Մարզի գիւղ երկաթուղայ գարարանի գէմի պարագան։
Հետզհետէ բացուելիք մեներանոցներն ալ պիտի ծանուցուին կարգաւ։
691

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ
ԳՐԱՏՈՒՆ Զ. ԹՈՐՈՍԵԱՆ
Կ. Պոլիս Պահճէ դաբուրիս 4
Ե. ՏԷՄԻՐՃԻՊԱՇԵԱՆ
Բառագիրք Հայերէն—Գաղղերէն
Բառեր և ոճեր 25,000է աւելի
413էջերէ բաղկացեալ սոյն բառգիրքը կարեւոր պակաս մը կը լեցնէ մեր դասագրոց շարքին մէջ։ Բացի գործածական բոլոր բառերէն ու ոճերէն՝ ունի կրկին նորոնիսներ, 1000է աւելի գիտական բառեր և գրքին վերջն ալ նոյնքան յատուկ անուններ։ Հայ լեզուի նոր լենուածի բառերու ճշդիւր նշանակութիւնները գրուած են։ Բառ մը նայողը թո՛ղ չնտարակուսի թէ պիտի գտնէ ճիշդ գաղղերէնը։ Դիրքով փոքր է, բայց պարունակութեամբ չատ ճոխ։ տպագրութիւն խոշոր, թուղթ ընտիր

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԴՀ. ԸՆԿ.

ՀԻՄՆԵԱԼ ԸՍՏ ՀՐՈՎԱՐՏԱԿԻ
1892 ՕԳՈՍՏՈՍ 2/14ԻՆ
Ապահովագրութիւնք ՀՐԴԵՀԻ, ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԵԱՆՑ,
ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ, Կ. ՊՈԼԻՍ,

ՎԵՀԱՓԱՌ ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ
20 ՍԵՊԵՄԲԵՐ 1310
ԿԵՆԱՑ ԵՒ ԱՅԼ ԱՄԵՆԱՅՆ ՎՆԱՍՈՒՑ
ԵՂՆԻ ԽԱՆ, ՔԱՐԱՔԷՕՑ, ՂԱԼԱԹԻԱ

771

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴՊԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ 1,000,000

"ՖԻՆԻՔՍ"

Հիմնեալ ի Լէնտըն յամին 1782

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնեալ առաւել քան մի դար յառաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութեան ընկերութիւն մ'է՝ որոյ բաժնետէրերը Անգլիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ դրամատէրեր են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր ապացոյցն է 18,000,000 Անգլ. ոսկւոյ գումարն զոր յարդ վճարած է հրդեհի ֆասուց համար։

618

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծակաւ՝ կալ, ուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և միջնորդութեամբ ստորագրելոց, որք ունիմք լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած ֆասներն։

Հ. ՍՈՒԱՆ և ԸՆԿ. ընդհ. գործակալք Կ. Պոլսոյ, Պուլկարիոյ և Սև ծովու եզերաց Ղալաթիա, Կամուրջի գէմ, Քօմիսիօն խանի անկիւնը։

ԻԼԱՆ ՊԱՊԸ ՍԼՐԱՍԲԷՐԻ

Տարէի ասքերիէ տէրունինտէ արդուհալը տիւքքանը, միսաֆիրխանէի ասքէրի տէրունինտէ մէքիւլաթ վէ մէշրուպաթ սաթըճըլըղը, տարէի ասքէրիէյէ մէրպութ մաթպախ տէրունի իլէ հապսխանէ իթխալինտէ պագգալ տիւքքանլարը, տարէի ասքէրիէ տէրունինտէ լոգանթա, զըրաաթխանէ, թիւթիւնճի, սուճը, չէրպէթճի, մահալլէպճի, խօճա-Փաշա մահալլէսինտէ ճաճի չէրիի գարշըսընտա գարաղոլխանէ արասը, էվվէլճէ տարի իլան օլունտուղը իւզրէ միւտէթը իճարլարը 1309 սէնէսի շուպաթը Նիհայէթինտէ միւնգազվէյէ օլաճագ օլան պալատ մուհարրէր մահալլէրին 1310 սէնէսի մարաը իպթիսասընտան իթթիպարէն եէնիտէն իճարլարընդն միւզայիտէսի չէհրը մէգքիւր 20սինէ գատար պիւ իճրա 21ճնճի կիւնի ախշամընա տէկին 100տէ 5 զամանը գապուլ օլունարագ անտէն սօնրա իհալէի գաթիէլերի խֆա գըլընճաղընտան թաղիպ օլանլարընը չէրաիթի անլամագ վէ թէյ սիւրմէք իւզրէ միւտէթը մէրգուսէ զարֆընտա մագամը Սէրասքէրի մուհասեպաթ տաիրէսի շուպէի մախսուսէսինէ միւրաճաաթ իլէմէկէրի իլան օլունուր։ Նո. 24 3—3

ԹԻՒ 4711

ԱՐԵՒԷՆ ԱՒՕԴՔԵԼԻ ԵՒ ԱՐԵՒԷՆԱՍԱՀՈՎ ԴԱՐՄԱՆ

ՕՕ ՏԸ ԲՕԼՈՆԵԼ
(Պիտակ կարմրայ-ոսկի)
FERD· MULHENS, COLOGNE
Ճանչցուած իբր
ԼԱՒԱԳՈՅՆ ՄԱՐՔԱՆ

ՍՊԻՏԱԿԱՑՈՒՑԻՉ ՄԱՍՈՒՆ ԵՒ ՍԱՐՕՂՋԱՆԻՑ ԸՆԿԻՆ ՀԱՄԱՐ

Կը գտնուի հոտ եդինաց ամէն վաճառատուններու մէջ։ 844 38—48

ԱՑԷՐԻ ԶԷՐԻ ԲԷՔԹՕՐԱԼ

Այէրի Զէրրի բէքթօրալն արագապէս կը բուժէ հարբուխները, հազերը, կոկորդի վէրքը, փոդացաւը, բորբորումն հազաղի, բորբորումն շնչափողի, շնչարգելութիւն եւ այլն։

Այս դեղը հրաշալի կերպիւ կը զօրացնէ տկար Ծորերը, կը հանդարտեցնէ Ծորային զրգռումները եւ կազդուրմ հազի եւ յառաջացեալ Ծոր-խտի համար միակ դարմանն է որ հզօրապէս կ'սփոփէ ու կը կասդուրէ։

Այէրի Զէրրի Բէքթօրալն՝ որ այնքան մեծ համբաւ ստացած է իբրեւ ամենէն հզօրագոյն դարմանն զոր գիտութիւնը ի լոյս ընծայեց, նորա կոկորդի եւ Ծորային տկարութեանց վերայ ունեցած ուժգին եւ միօրինակ նուաճող ազդեցութեամբն է, որով միանգամայն իւր առաքինութեանց ջատագովն եւ պաշտպանը կը հանդիսանայ։

Զէրրի Բէքթօրալն ընտանեկան գործածութեան համար եղած ուրիշ ամէն դեղերէ գերազանցն է եւ համեղ։ Գործածութեան եղանակը շիշերուն հետ կը տրուի։

Կը ծախուի մայրաքաղաքիս մէջ զանազան դեղագործաց քով։ Կեդրոնապէղին է Ս Մ. ՄԻՆԱՍԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿԵՐԱՑ Ամերիկեան վաճառատունն, փ Ղալաթիա Կոստանդնուպոլսոյ։ 906

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՒ

ՔՈՆԵԱՔ ԳՈԹՌՈՆԻ

Ցիշեալ բոնեարը տարբերութեամբ բժշկական վարժարանին մէջ, ադէկ գոնուեցաւ եւ զեղարուեստից արծաթ շքաղարամ մը արուեցաւ սրրոյը։ Կայս. պալատան հանրային տարբերութիւն Պ. Մոռօ, բնենէլ եթէ յիշեալ բոնեարը, նպաստաւոր տեղեկագիր տուաւ։ Պ. Գրահամի, Պ. Դանսի, Մալրոնէնի փաշա, Տր. Խորասանեան. Զամպաթօ փաշա, նոյնպէս բնենէլ զայն նպաստաւոր տեղեկագիր տուին։

Կեդրոնատեղին, Կալաթա, Պէշիւբ Խալիլ փաշա խան Թիւ 6, Ֆինանսական եարկի Գալաբիտիի քով. Վէզնէ՝նքիւբ Պ, Սեաղօ Քիրնարիտիի դեղաբանը, Կոսկա Արամէրի կայարանն՝ Կարապետ Ս. Պէրպէրեան դեղագան, կամուրջին վրայ Պէշիւբտերէի շոգենաւին նաւամատոյցը Սեէֆանարի Ծխավաճառին քով, Պէշիկթաշ Քիլիսէ մէյտանին գաղնօճի Ալիքսանին քով, Բնբա Թագսիմ 54 Թիւ շաբաթավաճառ Հաճի Սարիմի եւ ուրիշ ամէն տեղ։ 392

ՌՈԵԱԼ ԷՔՍՉԷՆՃ
ԱՍԻՈՒԱՆՍ ՔՈՌԲՕՐԷԾԸ
ԱՐԵՒԵԼՅԱՆ ԵՒ ԱՄԵՆԻ ՄԱՆՍ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ԼՈՆԴՈՆ 1720ԻՆ

Գրամագլուխ ամենայն կանոնաւորութեամբ և մանուսանդ ... Անգ. ոսկի 4,000,000
Ցարդ հրդեհի արիւնեց հատուցած է 35,000,000

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ քարայրն և փայտաշէն ամէն տեսակ շինութիւններ, հան կարասիք և ապրանք։

Վնասուց ամենայն կանոնաւորութեամբ և մանուսանդ ... ՉԵՂՈՒՄ կը կատարուին։

Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւն տալու փափաքողք կը դիմեսին գլխաւոր գործակալ Ճ. Վ. ՌՈԲԻՆՍ ԵՒ ԸՆԿ.
Գլխաւոր գործակալ Ճ. Վ. ՌՈԲԻՆՍ ԵՒ ԸՆԿ.
Գլխաւոր Գործակալ, Մէյտանքրը Գալաթա, Ռիհթա խան։

726

VICHY

Միակ ճշմարիտ բասդիլները
ՎԻՇԻԻ
ԵՆ
PASTILLES VICHY-ETAT
Որ մեծապէս կեղծուած ապրիւրով կը ծախուին
ՊԱՀԱՆՋԵՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՄԱՐՔԱՆ
Առաջնակարգ դեղարանների մէջ կը վաճառուին

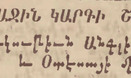

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՐ
ԵՐԷԼ-ԷԼ-ԲԷԼ-ԱՆԴԷԼԷՆ, Կ. Պոլսոյ
Լ Օրէնսոյ ՖՔԼ-
ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍՈՆ ՈՐԴԻՔ ԵՒ ԸՆԿ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալպանս	2000	Ֆլամինկո	1600	Բալէրմօ	3200
Անտէլը	3000	Կալիէլ	5500	Բաէտէր	1700
Արօլ	5500	Կիդանս	2200	Բանս	1500
Արկօ	2300	Կօզօ	1800	Բօլը	4000
Արիստոտ	3000	Կրօտոնս	2200	Գուիդոս	2800
Պասանս	3000	Հիրօ	2000	Դիալգօ	4400
Պորտոնիս	2200	Հիտալկօ	3000	Ռինալտոս	3200
Պրավօ	2000	Հինտու	7000	Բօլը	3000
Պրֆֆալ	8800	Համպէր	1200	Սամէս	3500
Գէորգ	2600	Այակս	5000	Օրգարիս	3500
Գալիրաս	2500	Ճիւնս	2300	Սալէնս	4000
Գամէս	2100	Քէլաս	2000	Սանդիակս	8200
Գազ	2000	Քոլրինս	4 00	Սարդս	2000
Գօմս	2700	Քօնս	2200	Սիլվիս	2000
Զիրակս	5000	Լէս	2000	Սորէնտս	4300
Գլիս	5500	Լէբանէս	4500	Թ. Ուիլսըն	3000
Գոլորատս	3400	Լիմօրնս	3000	Թուրսս	1200
Տիգս	2500	Մալմս	1500	Թոլիտս	2800
Տօմինս	2500	Մարէնկս	4300	Թորրիտս	900
Տուրս	1800	Մարգէլլս	6500	Ուրպինս	5000
Տրաբս	2100	Միլս	2000	Վալկուրնս	5000
Էանտամս	2600	Մուրինս	3100	Եէտս	3600
Էլտոբասս	3000	Նէբս	2000	Զէպրա	1000
Էլէքթրս	3200	Օրլանտս	3000	Տիֆայնընս	200
Տրաթս	2600	Օթէլլս	5000	Ձրմաս	200
Թալբոն	800	Ոգրանս	4500	Ֆէրս	100
Ֆիտս	700	Ոգդս	2000	Մոսրիթս	100
		Էֆիրշրն Մօնարք	8000		
		Բիրժրրն Մօնարք	8000		
		Լրդիրն Մօնարք	8100		

Ուղեւորներու համար ամէն դիւրութիւն կ'ընծայուի

Դիմել առ Թ. ՀԻԼՏ ԵՒ ՈՒԻԼՍՈՆ
Գործակալք
Թիւ 17—18, Քիւչիւք Միւլէթ խան, Գալաթիա

858

HAMBURG MUNICH UNITED

ՀԱՄԲՈՒՐԳ ՄԻՒՆԻԽԻ ... ՄԻՒԹԻՆԻԼ

ՄԻԱՑԵԱԼ

Պ ... ԸՆԴԱՄ ...
Գրամագլուխ ... 5,000,000
Պահեստի գումար ... 6,89,695
Ընդհանուր հասոյթ ... 16,80,374

Ընկերութիւնս ... ապահովագրէ և ... սակարկեալ

Բ ...

894

ԳԱԼԻԼԵԻՍ ԱՍՏՈՒՆ ... Անանիանց 14

ՏՐԲ. Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՆԳԼՕ-ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՌՍՈՒՆԱՐԱՆ
Լ ՊԱԶԷՆ-ԳԱՖՈՒ Կ. ՊՈԼԻՍ

Մասնագէտ առանց քաղուած լինորի արհեստական ակռաներ պատրաստելու, ոչ կ անգամէն ամենատատիկ ցաւած ակռաները, ոսկի, ադամանդ և մետաղով լեցնելու, ինչպէս նաեւ գարմանում ամեն տեսակ բերանի և ակռայի հիւանդութեանց։

(Բացի կիրակէ) ամեն օր առաւօտուն մինչեւ երէս օր։ 114

EMULSION SCOTT

(ՍԿՕԹԻ ՕՐԱԲԱԿ)
ՄՈՐԻՒ ՁԵՒԸ ՅՈՒՏ ԻՒՂ.
Իրատարակեալ ի Նիւ-Եորք։
Գոնարարաբար ՀԱՄԱՐ ՍԿՕԹԻ և ԳՕՈՒՆԻ,
ի Նիւ-Եորք։

ԿԱԹԻ չափ ախորժահամ է
Մորուս մեծ հետ իւղի բոլոր յատկութիւններն ըստ։
Իրատարակիներու յատկութիւններն ալ ունի

Կը բուժէ Թոքախտը
Կը բուժէ անարիւնութիւնը
Կը բուժէ խոյլերը
Կը բուժէ հազը, ցրտաութիւնները
Կը բուժէ ընդհանուր տկարութիւնը
Կը բուժէ մանկանց ճոզաածութիւնը

Թմիշկներէն ընդունուած է, ախորժ համ ու հոտ ունի, դիւրամարս է, և ամենէն փափուկ ստամոքսները կը տանին զայն։

Այս վաճառուկ գլխաւոր դեղավաճառաց և դեղագործաց քով
Գտնի կ'ուրբ ի Գալաթիա, Հ. Մ. ԵՒ Հ. ՌՈՒԼՍ

ՇԻՐԴԷՔԻ ԹԱՑՐԻՏՑԷԻ

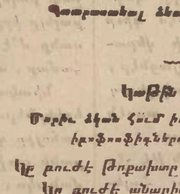

ԻՒՍԿԻԻՏԱՐ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ

Իւսկիւտարէն	Կոմորէ	Կոմորէն	Իւսկիւտար
— —		— —	
— —		— —	
— —		— —	7 —
— —		— —	7 30
1 15	7	1 45	8 15
2 —	8 10	2 25	9 5
2 30	8 20 Վոսփ.	2 50	9 50
3 —	8 50	3 15 Վոսփ.	10 15
3 30	9 30	3 25	10 30 Ֆէրպ
3 45 Ֆէրպ.	9 45 Ֆէրպ.	3 50	10 40 Գկ.
4 —	10 25	4 30 Ֆէրպօթ	11 —
4 30	10 55 Գսպ.	4 40	11 30 Ֆէրպ
4 50 Վոսփ.	11 — Գուզկ.	5 20 Վոսփ.	11 30 Գկ.*
5 30	11 — Ֆէրպ.	5 35	11 50
5 30 Ֆէրպ.	11 20	6 15 Ֆէրպօթ	— —
6 15	12 5	6 25	12 10

ԿԻՐԱԿԻ ԵՒ ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐ

Իւսկիւտարէն	Կոմորէ	Կոմորէն	Իւսկիւտար
— —		— —	
— —	7 —	— —	6 25
— —	8 10	— —	7 10
1 15	8 20 Վոսփ.	1 40	8 20
2 —	9 —	2 20	9 5
2 30	9 30	2 50	9 45
3 20	9 45 Ֆէրպ.	3 25	10 15
3 45 Ֆէրպօթ	10 15	3 45 Վոսփ.	10 50 Ֆէրպ.
4 —	10 40	4 30 Ֆէրպօթ	10 40
4 30	11 — Ֆէրպ.	4 30	11 30 Ֆէրպ.
5 30 Ֆէրպօթ	11 10	5 — Վոսփ.	11 20
5 15	11 45	5 30	11 50
6 —	12 5	6 15 Ֆէրպ.	12 10

*Այս երեւեալ ուղիւն ուրբաթ, շաբաթ եւ տօն օրերը տեղի չպիտի ունենայ։

ՀԱՐԻՄ ԻՍԿԷԼԷՍԻ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ

3 — Հարէմէն Սալանգ (բացի Ուր.է)
4 30 » » բացի ուր.է)
10 40 » » (բացի ուր. կիր. օրերէ)
11 25 » » [ուր. կիր. ժ. 10.45ին
2 30 Կամուրջէն Հարէմ Սալանգ [բացի կիր.է]
4 — » » » [բացի Ուր.է]
10 10 » » անտի Սալանգ [բացի ուր. կիր. օրերէ
11 10 » » Սալանգ [կիրակի եւ ուրբաթ օրերը ժամ 10.30ին]։

ԻՍԿԻԻՏԱՐ ՍԻՐԲԷՃԻ ԻՍԿԷԼԷՍԻ ԵՒ ԳԱԼԱԹԱՅԷ ՄԻՋԵՒ ԿԱՌԱԲԱՐՁ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

3 45 Իսկիւտարէն Գալաթայ Սիրբէճի
5 30 Իսկիւտարէն Սիրբէճի
9 45 Իսկիւտարէն Սիրբէճի
11 — Իսկիւտարէն Սիրբէճի
4 45 Սիրբէճիէն Իսկիւտար
6 15 Սիրբէճիէն Գալաթայ Իսկիւտար
10 30 Սիրբէճիէն Իսկիւտար
11 30 Սիրբէճիէն Գալ. Իսկիւտար

Ման.—Օդը մթագատ եղած ատեն, շոգենաւերը իրենց գտնուած տեղը պիտի մնան։

COMP. RUSSE
DE NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Բշ. 21/3 Օտէսայի սուրհանդակ, ժամ 7ին յետ միջօրէի։
Գշ. 22/6 Ալեքսանդրիոյ ուղղակի սուրհանդակը ժամ 5ին յետ միջօրէի, Պիրէոնի ճամբով
Դշ. 23/7 Մարմարայի սուրհանդակ, առաւօտեան ժամ 10ին։
Դշ. 23/7 Սուրհանդակ դէպի Փոքր-Ասիոյ նաւահանգիստները մինչեւ Զանում, առաւօտեան ժամը 11/ին։
Եշ. 24/8 Օտէսայի սուրհանդակ, ժամը 2ին յետ միջօրէի։
ԱՀ.—Փետր. 22/6, երեքշաբթի օրը Պ. Պոլսէն դէպի Սուրիոյ նաւահանգիստները մեկնող ուղեւորը Զմիւռնիոյ մէջ պիտի հանդիպին Բրինդզիի, Պէյրութի, Եաֆա եւ Թոր-Սայիտ գացող շոգենաւին։ 605

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ և ՄԱՐՈՒԲԵԱՆ
Ն. ԲԱՒԷԼ ԵՒ ԸՆԿ.
Մարսէյլիայէ և Պոլսոյ դէպ-կանոնաւորապէս թռչող

Առ-Դէնի շոգենաւը մարտ 7ին երեկոյեան ժամ 4ին (Ը. Ե.) պիտի մեկնի Կ. Պոլսոյ նաւահանգիստէն դէպ ի Պաթում հանդիպելով Սամսոն, Կիրասոն և Տրապիզոն։

Բարիզ-Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղեայ ուղեւորութիւնն ի միասին առնելով,
Ա. կարգ 245 ֆրանք
Բ. » 175 »

Ո-ղղակի և արագ ուղեւորութիւն
Նաւուղէբի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար
Դիմել առ գործակատար
ԹԻՄՈԹԷ ԲԸՊՈՒԼ
Մուսկանէ Սիթէ-Ֆրանսէզ
477

ՄՈՍ
ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվրբուլ-ի և Մէքքէլրսֆիլտ դէպ-կանոնաւորապէս թռչող ղգիներուն

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Գանտրուս	4.00	Սֆինքս	3000
Ֆէրոս	4000	Գուարիս	3000
Սամանի	4000	Նէբթիս	3000
Սէսսոդրիա	3250	Բէրա	3000
Թիպս	3250	Լոդիս	800
Մակտալա	3250	Օլինտա	800
Մարիսթիս	3250	Սէսրի	700

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕՂ և ԸՆԿ.
Ուիթոլ խան
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
31, Ճէյմս Սթրիդ Լիվրբուլ
847